

RAHATU

Võlgades Riito pankrot veel lahtine

Pikka aega **Toomas Trompi** juhitud ehitusfirmal Riito vara ei ole – veel hiljuti saneerimist taotlenud firma kassa piirdub saja euroga, võlgu on kogunenud aga 2,8 miljoni jagu. Pankroti asemel võib Riitot oodata raugemine. ▶ **6-7**

BÜROKRAATIA

Riik võtab lahti toetuste jagamise süsteemi

Eestis on toetusi jagatud eri alimatest eri reeglite järgi, mis on teinud süsteemi kalliks ja keeruliseks. Riik tahab nüüd toetuste jagamise eri asutuste käest kokku koguda ja ühe katuse alla tuua. ▶ **8-9**

KASULIK

Kas kliendi sünnipäeva tohib küsida?

Uus andmekaitsemäärus kehtestab kliendilt küsitavate andmete kohat minimaalsuse printsiibi ehk küsida ei tohi rohkem andmeid, kui teenuse osutamiseks vaja. Igaks juhuks ei tohi küsida klienti aadressigi. ▶ **13**

PÄEVA TEGIJA ▼

Putin jätkab Venemaa presidendina

Pühapäeval toimus Venemaal taas presidendivalimiste nimeline poliitiline etendus, mis ootuspäraselt kinnitas praeguse riigipea **Vladimir Putini** neljandaks ametiajaks Venemaa etteotsa. Lisaks Putinile kandideeris presidendiks seitse kandidaati, opositsiooniliidril Aleksei Navalnõil kandideerida ei lubatud. Valimisi jälgis enam kui 1500 rahvusvahelist vaatlejat, Eestist OSCE PA delegatsiooni liikmena Jaanus Marrandi (SDE) ja Venemaa riigiduuma kutset Olga Ivanova (Keskerakond).

▶ **Loe lisaks lk 2-3**

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Esmaspäev, 19. märts 2018
nr 54 (5886) **3,90 eurot**

EUR/USD
1,228 ▼

USD/EUR
0,814 ▲

EUR/SEK
10,064 ▼

EUR/RUB
70,823 ▲

Nord Pool
42,01 ▲

Euribor
-0,272 ▼

Tallinna börsi kõige rikkama investori tiitlit hoiab enda käes Olympic Entertainmenti rajaja **Armin Karu**.
FOTO: TIIT BLAAT / EKSPRESS
MEDIA / DELFI

TOP

Rikaste klubi

Kuigi investeerimisaktiivsus näib viimastel aastatel taas rohkem rahva sekka jõudnud olevat, valitsevad Tallinna börsi insaiderid, välismaised fondid ja pensioniraha. ▶ **4-5, 18-19**

HANSAHALL

Üle 20 aasta edukat tööd

PVC HALLID

spordihallid
tootmishallid
laohallid
soojustatud hallid

lennukihallid
hübriidhallid
varikatused
ratsamaneedid

Koostööpartnerid:

BEST-HALL – Soome
Jensen Protect AB – Rootsi

www.hansahall.com
info@hansahall.com
+3725094653, +37256648833

TÄNA ÄRIPÄEVA RAADIOS

Tallinna börsi rikaste klubi

7.00-10.00 Hommikuprogrammis tuleb juttu sellest, kes on tegelikult Tallinna börsi suurimad rahaliigutajad ning milline näeb väl- ja vettpidav rikkaks saamise mudel. Lisaks võetakse luubi alla Venemaa majanduse hetkeseis ja tulevikuväljavaated ning viimase võistlusnädala eel heidetakse pilk Eesti kõigi aegade pikima ja suurima auhinnafondiga aktsiamängu "Börsihai vs. investor Toomas" tulemustele. Külla tulevad Swedbanki peaökonomist Tõnu Mertsina, investor ja "Rikkaks saamise õpiku" autor Jaak Roosaare, LHV Panga vanemmaakler Nelli Janson ning Äripäeva börsitoimetuse ajakirjanik Liina Laks. Hommikuprogrammi juhivad Juhan Lang ja Kadri Põlendik.

11.00-12.00 "Äripäev eetris". Lõppenud nädala kuumemate teemade üle arutlevad Meelis Mandel ja Viivika Rõuk.

13.00-14.00 "Äritehnoloogia saade". Kuidas Elisa Eesti arendab uusi teenuseid idufirmadele omaste meetoditega, räägib ettevõtte äriarenduse osakonna juht Merli Üle. Stuudios on ka idufirma Titangrid asutaja Aleks Koha, kes selgitab veebi jäetud infost ehk inimese digitaalsest jalajäljest tulenevaid ohte. Saadet juhib Indrek Kald.

15.00-16.00 "Lavajutud". Märtsi alguses toimus jaekettide, tootjate ja hulgikaupmeeste seminar sellest, kuidas jaekettides konkurentsi tipus püsida. Saates kuuleb vestlusringi teemal, kes on tulevikuga tarbijad ning mida ja kuidas peab neile pakkuma. Vestlusringis osalevad HKScan Balti üksuse juht Anne Mere, Circle K Eesti peadirektor Kai Realo, Gustav Adolfi gümnaasiumi abiturient ja MTÜ Tegusad Eesti Noored president Diana Vederik ning kaupmeeste liidu tegevjuht Nele Peil.

► Äripäeva raadiot saab kuulata Tallinnas ja Harjumaal sagedusel **92,4 MHz** ning igal pool mujal Äripäeva veebi kaudu.

Häid majandusmõtteid hoiab liinil Tallink!

VALIMISED

Suurpangad näevad Vene

Vene valimiste üks keskseid punkte oli ja on majandus.

PILLE IVASK
kaasautor

Kuigi Venemaa majanduslik olukord pole sugugi kiita, usuvad analüütikud, et lähitulevik pole Venemaa majandusel sugugi kehv.

UBSi arvutuste kohaselt kasvas Vene majandus eelmisel aastal 1,4%. See tähendab, et kaks aastat kestnud kriisist on suudetud välja ronida.

Majandustõusu vedasid nii suurenenud sisenõudlus kui ka investeringud. Venemaa SKP peaks UBSi hinnangul järgmisel kahel aastal samuti tõusma.

Sarnase prognoosiga on välja tulnud ka JPMorgan. Panga arenevate turgude portfellihaldur Diana Amoa märkis CNBC-le, et lähiaastail tarbijate kulutused kasvavad, kuna reaalpalk suureneb. Ja kuna valimiste tulemus on ette teada, võib eeldada, et Venemaa jätkab samasuguse majanduspoliitikaga nagu seni, mis Amoa sõnul soodustab majanduskasvu.

JPMorgani hinnangul on rubla väljavaated samuti head ning ilmselt jääb Venemaa valuuta teiste suuremate valuutadega võrreldes stabiilseks. Sealjuures on suurem töö-

näosus, et rubla isegi tugevneb, kuna nafta hind näitab vaikselt tõusutrendi ning see meelitab taas investoreid Vene majandusse raha suunama.

Poliitika määrab paljut

Siiski ei ole rubla saatus panga teatel niivõrd sõltuv makromajanduslikest, kuivõrd geo-

poliitilistest näitajatest, mistõttu on valuuta tuleviku ennustamine võrdlemisi keerukas.

Jättes kõrvale üldised näitajad, räägitakse Vene majanduse puhul sageli sellest, kas ja mil viisil jõuab majanduskasv keskmise venelase kodu ja rahakotini. Sarnaselt paljude teiste riikidega maadleb ka Vene majandus tagasihoidlike sissetulekutega toorai-

TSELLULOOSITEHAS

Suuri kohustusi RMK protokolliga ei võta

KRISTJAN PRUUL
kristjan.pruul@aripaev.ee

Tselluloositehast plaaniva Est-For Investi ja Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) pikaajalise tarnelepingu ühiste kavatsuste protokoll on tekitanud küsimusi, kuid lepingu nurjumisel ei võeta protokolliga tõenäoliselt suuremaid kohustusi kui teise osapoole ettevalmistuskulude katmine.

Küsimusi on Est-For Investi ja RMK vahel kavandatavas tarnelepingus põhjustanud nii ebatavaline pikkus (15 aastat) kui ka suur maht (14% RMK aasta-

» Kui vahele tuleb midagi olulist ja põhimõttelist, siis on võimalik ka kavatsusest loobuda, loobuda ei tohi lihtsalt pahatahtlikult.

Villu Otsmann, Triniti advokaadibüroo partner

mahust). Triniti advokaadibüroo partneri ja vandeadvokaadi Villu Otsmanni sõnul on ühiste kavatsuste protokoll siduv küll, aga ainult konkreetset nimetatud kavatsuste asjus, mis ei ütle

aga midagi tarnelepingu sõlmimise tegeliku toimumise või ka lõpptulemuse kohta.

See tähendab, et RMK peab jätkama tarnelepingu ettevalmistamist, kuid ei ütle midagi näiteks selle kohta, kas Est-For selle ka saab. "Kõik peavad protokollis heas usus täitma ja kui protsessi käigus takistusi ei tule, siis ka lepingu sõlmima. Kui vahele tuleb midagi olulist ja põhimõttelist, siis on võimalik ka kavatsusest loobuda, loobuda ei tohi lihtsalt pahatahtlikult," rääkis Otsmann.

RMK ja Est-Fori ühiste kavat-

suste protokollis on ka klausel, et kõik sellega seotud vaidlused tuleb lahendada Harju maakohus. "See vaidlus võib olla näiteks protsessi põhjendamatut katkestamine, siis võib teisel poolel tekkida õigus nõuda välja lepingu ettevalmistamiseks tehtud kulud," selgitas ta.

Seda, kui üks osapool on näiteks protokollile tuginedes investoreid kaasanud ja siis lepingu sõlmimise katkemisel nõuab sellega seotud kulude eest hüvitist, nimetas Otsmann teoreetiliseks ja ebatõenäoliseks käiguks.

Eesti ehitab
Estbuild
2018

TULE EHTUSMESSILE!

4.-7. aprill

Eesti Näituste messikeskuses

EESTI NÄITUSED

Eesti Näituste AS
Pirita tee 28
Tallinn 10127
Tel 613 7335
e-post: estbuild@fair.ee
www.eestiehitab.ee

4. aprill 11-18
5. aprill 10-18
6. aprill 10-18
7. aprill 10-17

majanduses optimismi

◀ Venemaa elanik valiku ees, peale senise juhi Vladimir Putini kandideeris suurriigi presidendiks veel seitse inimest. FOTO: EPA

”See on keeruline ülesanne, kuid ma usun, et suudame selle saavutada.”

Venemaa president Vladimir Putin lubab riigi maailma viie suurema majanduse hulka viia.

nete müügist, samuti vananeb elanikkond ning Lääne sanktsioonid endiselt jõus. Hoolimata sellest, et Moskvas on palgad viimasel ajal kasvanud, on teistes Venemaa piirkondades töötanud viimase kolme aastaga üksnes vähenenud, selgub Verisk Maplecrofti tehtud uuringutest. Seetõttu ei usu Verisk, et Vene majandus oma arengus eriti

kaugele jõuab. Paremal juhul on majanduskasv keskpärane. Samuti ei saa Venemaa majandusest kõneledes üle ega ümber klassikalistest probleemidest, milleks on seaduse ülimuslikkus ja korruptsioon. Laias plaanis päsivad need riigi arengut märkimisväärselt.

“Vähendame vaesust poole võrra”

Neile pikaajalistele probleemidele on mõistagi viidanud ka Vladimir Putin, kes märtsis peetud kampaaniakõnes lubas, et vähendab järgmise kuue ametiaasta jooksul vaesust Venemaal poole võrra. Veelgi enam: riik hakkab kuuluma maailma viie suurema majanduse hulka. “See on keeruline ülesanne, kuid ma usun, et suudame selle saavutada,” ütles ta.

Putin viitas, et Venemaa majandus peaks tulevikus liberaliseeruma, ent kriitikute sõnul on tegu pigem sõnadega, millel pole mingit tähendust. Eriti arvestades, et viimastel kuudel on opositsiooni kuuluvaid protestijaid arreteeritud ja kinni peetud. Laias plaanis mõjutavad Venemaa majandust aga nii nafta hind kui ka Lääne sanktsioonid.

Sealjuures on viimased eriti olulised, kuna poliitilised pinged kruvivad end taas üles seoses hiljuti lahvatanud mürgitamis-skandaaliga, mis on muutnud Suurbritannia ja Venemaa suhted kehvaks. Briti peaminister Theresa May on öelnud, et Venemaa vastutab mürgitamisjuhtumi eest.

Siiski usub Amoa JPMorganist, et jättes praegused skandaalid kõrvale, viib Venemaa ilmselt tulevikus läbi mõistlikke majandusreformide, mis tõesti aitavad riigi majandusel edeneda.

KES ON KES Kes veel presidendiks kandideerisid?

Venemaa presidendivalimiste puhul on üldjuhul räägitud üksnes Vladimir Putinist. Tegelikult olid tal ka mõned “konkurendid”. Pavel Grudinin – Kommunistliku Partei kandidaat, 57aastane ettevõtja ja äriimees. Grudinin on öelnud, et sotsialism võiks Venemaale naasta, ning teda toetavad inimesed, kelle meelest Nõukogude Liidu lagunemine oli viga.

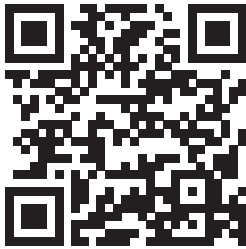
Vladimir Žirinovski – Venemaa Liberaal-demokraatliku Partei kandidaat, on presidendiks kandideerinud viiel korral. Žirinovski on kiitnud heaks Venemaale kehtestatud rahvusvahelised sanktsioonid, kuna need aitaksid riigi sisemajandusel edeneda.

Grigori Javlinski – sotsiaalliberaalse erakonna Jabloko kandidaat. Erakond Jabloko loodi 1990. aastatel ning partei toetab kodanikuvabadusi, häid suhteid läänega ning vaba turgu.

Ksenija Sobtšak – liberaalse erakonna Kodanikualgatus kandidaat, kes on öelnud, et Kreml vajaks värsket verd ning häid suhteid Läänega. Tegu on telekuulsusega ning sageli on meedia teda tituleerinud Venemaa Paris Hiltoniks.

Boris Titov – liberaal-konservatiivse Kasvu-partei kandidaat on avalikkusele tundmatu. Sergei Baburin – tegu on rahvuslik-natsionalistliku erakonna Rahva Liit kandidaadiga, kes on öelnud, et Venemaa peaks kindlustama oma võimupositsiooni Euraasias.

Maksim Suraikin – erakonna Venemaa Kommunistid kandidaat, kes promob sotsialistlikku süsteemi.

15 March 2018
00:00:00 UTC

AAAAAA-C2VG3Y
AANAMA-FULJ3X
CMWLBP-F5O2BA
7Y6UE5-VOJKPQ
OV2VFQ-W3SXJM
JIDMWY-4PDBN2

guardtime
guardtime.com

LÜHIDALT VR Group maksab hea dividendi

Soome VR Group, mis hõlmab raudteevadude kõrval ka maanteetransporti, kasvatas eelmisel aastal kõigis tegevusvaldkondades käivet pärast mitut langusaastat ja plaanib riigile dividendiks maksta 100 miljonit eurot. “Raudteetranspordi populaarsus kasvas nii reisijate kui ka kaubavedajate seas. Lõpptulemuseks kujunes erakordne kasum kogu VRI kontsernile,” ütles VR Groupi tegevjuht Rolf Jansson.

Grupp tegutseb reisitransporditeenuseid rongide ja bussidega lähi- ja kaugliinidel. VR Transpoini tegevusala on logistika nii maanteel kui ka raudteel. VR Tracki ülesandeks on projekteerimis-, ehitus- ja hooldustööd ja materjali transport.

Ettevõtte nõukogu teeb aktsionäride koosolekule ettepaneku maksta eelmise aasta eest dividendi 100 miljonit eurot. Eelmisel aastal maksis grupp Soome riigile dividendi 90 miljonit eurot aprillis ja sellele lisaks otsustas detsembris tagastada riigile 100 miljonit eurot omakapitalist. Aktsionäride koosolek otsustas ka hangetest jäänud 49,5 miljonit eurot omakapitali tagastusena riigile.

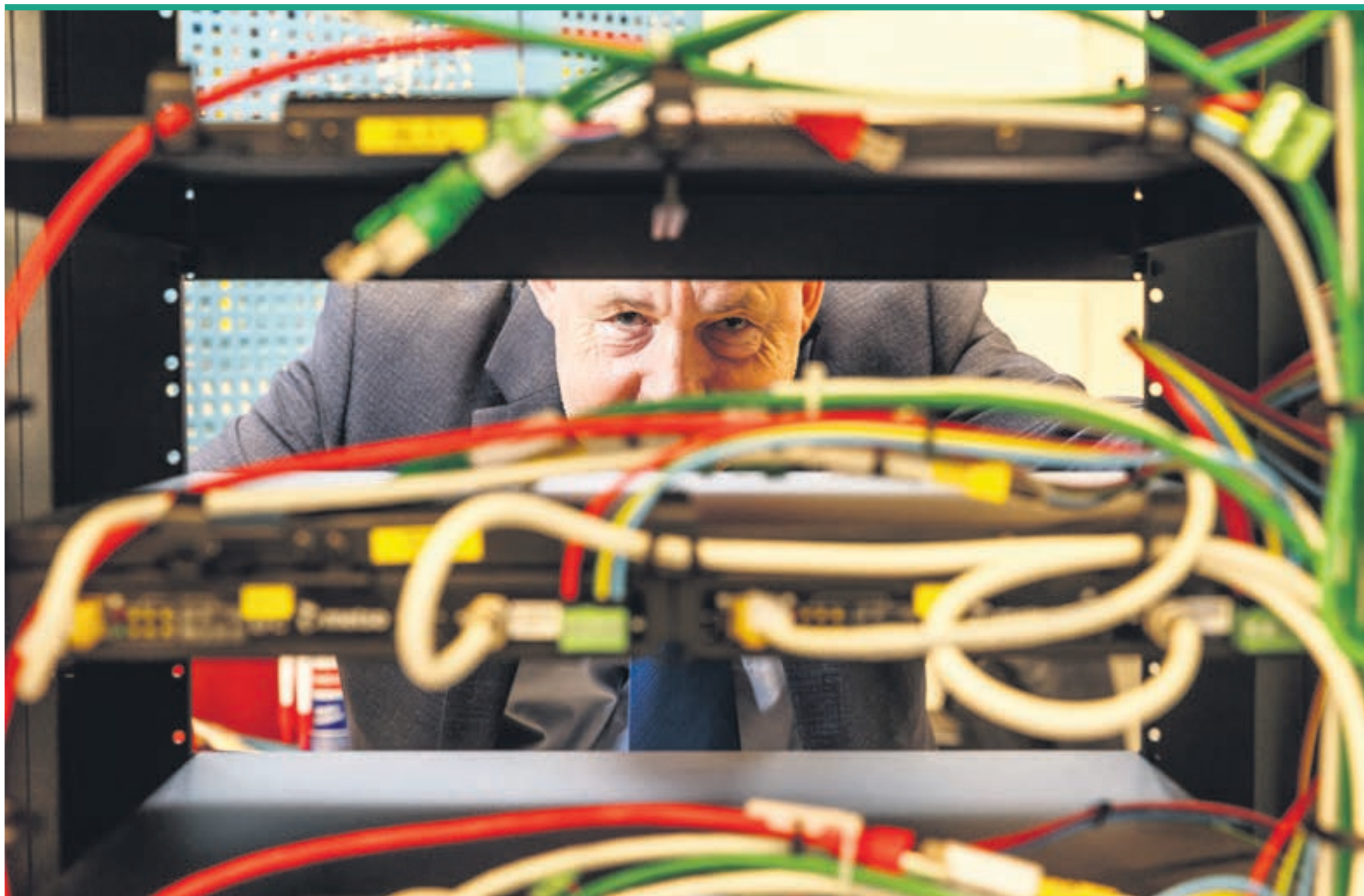

25 aastat kogemusi Lõuna-Eesti kinnisvaraturul

- ◆ Teie suvekodu või elamukrunt otse omanikult
- ◆ Järveäärsed krundid Otepääl
- ◆ Looduskaunid krundid Lõuna-Eestis

Võtke ühendust juubeliaasta eripakkumisteks: (+372) 505 6829, olev@okoteh.ee, www.okoteh.ee

TALLINNA BÖRSI TEGIJAD

Börsifirma juht: tahan aktsiaid juurde osta, aga ei saa

▲ Harju Elektri juht Andrus Allikmäe investeeris firmasse kohe selle börsile minekul ja on seda teinud ka hiljem.
FOTO: ANDRES HAABU

Eesti börsiettevõtete juhtide seas joonistub välja kaks koolkonda: osa juhte leiab, et aktsiate omamine aitab kontserni paremini suunata, teised jällegi, et see vaid segab ja tekitab liigset huvide konflikti.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Äripäev

Laias laastus on juhid oma ettevõtte aktsiaid siiski pigem ostnud: 17 börsifirmast kuues juhid Eestis aktsiaid ei oma. Kõige enam on siinsele börsile ja oma ettevõttesse panustanud Arco Vara juht Tarmo Sild. Talle järgnevad Harju Elektri juht Andrus Allikmäe ja PRFoodsi juht Indrek Kasela.

Andres Allikmäe usub, et börsifirma juht, olles ka aktsionär, suudab end paremini aktsionäri rolli asetada ja firma eest suuremat vastutust kanda. "Samuti on oluline sellisel juhul pikaajalise strateegia ja perspektiivi tunnetamine ja rakendamine, mitte lühiajalise maksimumi taotlemine," ütles ta.

Allikmäe investeeris Harju Elektrisse juba selle börsileminekul. Ta on ka hiljem mõningal määral investeerinud ja aktsiaoptsioonides osalenud. Kokku on Allikmäel Harju Elektri aktsiaid rohkem kui miljoni euro eest. "Kuigi mul oleks soov osalust suurendada, on see tegevjuhtkonnal ja seotud

juhatuse liikmetel üsna keeruline, kui mitte võimatu, sest enamiku ajast on sellised tehingud tõlgendatavad tehingutena, mis võivad olla seotud siseinfo kasutamisega."

Aktsiate omamise kasu näeb ka Tallinna Kaubamaja juht Raul Puusepp, kes peab oma osalust ettevõttes pigem tagasihoidlikuks. "Olen aktsiate omandamist näinud hea investeeringuna tugevasse ja heade majandustulemustega ettevõttesse, mille aktsia hind on viimase kolme aastaga tõusnud enam kui poole võrra," kommenteeris ta oma aktsiaostu. "Mis tahes ettevõtte juhi investeerimine enda juhitavasse ettevõttesse näitab tema usku ettevõtte heasse käekäiku," ütles ta.

Aktsiate omamine annab signaali

Skano juht ja Trigon Property nõukogu liige Torfinn Losvik omab enam kui miljoni euro eest Skano ja Trigon Property aktsiaid Trigon Woodi kaudu, mis omakorda kuulub ligi 59,5 protsendi ulatuses Losviku erafirmale Stetind OÜ. Losviku sõnul näitab ettevõtte juht aktsiate omamisega kaasaktsionäridele, et on isiklikult huvitatud ettevõtte heast käekäigust.

Arco Vara juhi Tarmo Silla jaoks pole akt-

siate omamine tühipaljas žest. "Me investeerime Allar Niinepuuga ettevõttesse, mille ideesse ja inimestesse kõige rohkem usume. Arco Vara alles hakkas oma potentsiaali inimesekeskse kinnisvarafirma realiseerima," ütles Sild.

Tallinna Veel omad reeglid

Eelmisel aastal soetati Alarmo Kapitali kaudu juurde arvestatavas mahus Arco aktsiaid. Kas ostuseeriat jätkatakse? "Süües kasvab isu," nentis Sild. "Samas peab iga investeerimine rahaliselt tõestama, tegemist ei ole annetuse või spondeerimisega. Arco Vara ei ole ainus koht, kuhu on investeeritud, ja peab end samamoodi tõestama nagu teised," kinnitas Sild.

Tallinna Vee juht Karl Brookes seda vaa- det ei jaga: temal endal kui United Utilities- se töötajal on huvide konflikti vältimiseks üldiselt keelatud seotud ettevõtete aktsiaid osta. "Seepärast pole mul kunagi olnud Tallinna Vee aktsiaid ega saa ma neid omada ka tulevikus," ütles ta. Ta ei usu, et aktsionärist juht kuidagi parem oleks. "Aktsia omamine või mitteomamine ei tohiks mõjutada ja ei mõjutagi seda, kuidas me ettevõtet juhime," ütles Brookes.

EDETABEL

Börsifirmade juhid on enamasti ka aktsionärid

börsifirmade juhtide aktsiaosalused Tallinna börsil noteeritud firmades eurodes

Tarmo Sild, Arco Vara	1 813 787
Arco Vara	1 812 532
Tallink Grupp	1 255
Torfinn Losvik, Skano Group	1 710 009
Skano Group, Trigon Property Development	1 710 009
Andres Allikmäe, Harju Elekter	1 497 100
Harju Elekter	1 426 500
Tallink Grupp	49 200
Tallinna Vesi	21 400
Indrek Kasela, PRFoods	1 325 383
PRFoods	1 214 692
Tallink	93 556
Merko Ehitus	8 856
Tallinna Vesi	5 083
Olympic EG	2 726
Nordecon	470
Meelis Milder, Baltika	276 133
Baltika	276 133
Madis Toomsalu, LHV Group	215 342
LHV Group	215 342
Viljar Arakas, EfTEN Real Estate Fund III	171 609
EFTEN Real Estate Fund III	171 609
Madis Jäger, Olympic EG	192 262
Olympic EG	141 000
EFTEN Real Estate Fund III	51 262
Raul Puusepp, Tallinna Kaubamaja	126 729
Tallinna Kaubamaja	101 020
PRFoods	10 990
Tallink Grupp	9 840
Baltika	4 879
Janek Stalmeister, Tallink Grupp	55 350
Tallink Grupp	55 350
Andres Trink, Merko Ehitus	6 480
Merko Ehitus	6 480
Karl Heino Brookes, Tallinna Vesi	0
Gerd Müller, Nordecon	0
Kadri Rauba, Linda Nektar	0
Allan Rimmelkoor, Pro Kapital Grupp	0
Mari-Liis Rüütsalu, Ekspress Grupp	0
Jarek Särgava, Silvano FG	0

Tabelis ei ole võimalikke osalusi välismaal registreeritud firmade alt.

ALLIKAS: NASDAQ, ÄRIPÄEV

Keskmise investori portfelli väärtus: 2000 eurot

Keskmisel Eesti investoril on kontol 2000 euro eest aktsiaid, kõige tõenäolisemalt Tallinki või Olympicu väärtpapereid.

Kokku on Tallinna börsil umbkaudu 23 700 investorikontot. Neist n-ö unikaalseid investoreid on jupp maad vähem, sest hulk investoreid eelistab oma aktsiaid mitme firma all hoida.

Investoreid, kes hoiavad portfellis vaid üht aktsiat, on börsil kokku 150. Swedbank

KOMMENTAAR

Aktsionär-juht on ainumõeldav

MADIS TOOMSALU

LHV Grupi juht

Oleme LHVs väärtustanud omanikutunnet pidevalt. Omanikutunne ja sellega seotud vastutus võib olla mentaalne seisund, aga lihtsaim viis selle tekitamiseks on siiski otsene investeering.

Arvestatav hulk LHV töötajaid ja juhte on ettevõtte aktsionärid ja minu jaoks on see ainumõeldav. Ei kujuta ette, et investorid sooviksid meie kasvu toetada, kui selle kasvu teostajate motivatsioon poleks pikaajalise omanikustaatuse kaudu aktsionäride huvidega ühtlustatud. Seepärast toimub ka hea töö premeerimine pikaajalise optsiooniprogrammi kaudu, kus võtmetöötajatel on perioodi lõpus võimalik soetada just aktsiaid.

Miks olen just LHVsse in-

vesteerinud? Mulle lihtsalt meeldivad julgelt ja suurelt mõtlevad ettevõtted. Varasemad investeerimisotsused erinevatesse börsiettevõtetesse on olnud samadel alustel.

Marketsi valdkonnajuht Andres Suimets tehingute statistikat ei tähelda, et Eesti börsile investeeritaksegi nimme väike summa, et siis suurema rahaga maailmabörsidel ilma tege- ma minna.

“Väga palju on neid, kes piirduvad kodubörsiga ja pigem kasvatavad oma investeerin- guid siinsetes ettevõtetes. Paljud neist mõistavad kohalikke ettevõtteid paremini ja omavad

kes riskisid enda varaga. Oma- nikuks olemine lisab tõenäo- sust, et juhi huvi on fokuseeri- tud ja ehe.

Oma nahk mängus teeb meeled teravaks

TARMO SILD

Arco Vara juht

Meeskonna peatreener ei pea meeskonda omama. Kapital pole ainus motivaator.

Samas kui enda nahk on mängus, on kõik inimese meeled teravamad. Nii võit kui kaotus on siis väga ehedad, erinevalt arvutimängust.

Kui vaadata viimaseid ma- janduskriise, siis valdavalt on nende põhjuste juures viibi- nud inimesed, kes tegutsesid teiste inimeste rahaga. Ning kui vaadata edasiminekuid inimkonna arengus, on nende juures tihti olnud inimesed,

head ülevaadet nende tegutse- misest,” ütles Suimets.

Eesti börsi on viimastel aas- tatel toetanud ettevõtete para- nevad majandustulemused, hea dividenditootlus ja ettevõtete võrdlemisi soodsad suhtarvud. Samas tuleb teinekord mõne fir- ma potentsiaali realiseerumist õige kaua oodata ning Tallinna börs pakub ehk vähem närvikõ- di kui Wall Street, kus lisaks et- tevõtte enda tulemustele män-

givad suuremat rolli ka makro- majanduslikud näitajad ja maa- ilmapoliitika.

Edu saavutab maratonijooksja

KAAREL OTS

Tallinna börsi juht

Investeerimist tuleb vaadata kui maratoni.

Oleme teinud erisugust sta- tistikat, ka näiteks selle kohta, kui palju oleks investori port- felli väärtus, kui ta oleks inves- teerinud võrdse summa kõi- gisse Tallinna börsi ettevõte- tesse nende IPO ajal. Kui me päris kriisi põhja ei vaata, siis oleks see portfell igal ajal ke- nasti plussis. Algaja investori jaoks on oluline meeles pida- da, et aktsiate ostmine tähen- dab ettevõttes osaluse ostmist. Osaluse ostmisega indikeerib investor oma arvamust ja eel- dust, et sel ettevõttel läheb tu-

levikus hästi. Kui läheb, siis et- tevõtte kasvab, tema kasum suu- reneb ja ka aktsia hind tõuseb. Seega on aktsiatesse investee- rinud inimene alati optimist, sest ta usub, et ettevõttel läheb tulevikus (veel) paremini. Ar- vestades, et üldjuhul on ette- võtetel eesmärgiks (ja ka kom- beks) kasvada ning omanike vara väärtust suurendada, on see eeldus igati õigustatud.

” Kui enda nahk on mängus, on kõik inimese meeled terava- mad. Nii võit kui ka kaotus on siis väga ehedad, erinevalt arvuti- mängust.

Arco Vara juht Tarmo Sild

Võimaluste maa

Me peame oluliseks, et ettevõtlusega oleks võimalikult lihtne tegeleda igas Eestimaa piirkonnas. Just seetõttu liigume äriklientidele lähemale.

Saab nii, et pank kuulab, mida Sa tegelikult vajad ja aitab omalt poolt igatpidi kaasa, et need mõtted teoks saaksid. Saab head nõu. Ja saab nii, et pank on lisaks suurematele linnadele kohal ka mujal Eestis ning päriselt olemas siis, kui Sul meid kõige rohkem vaja läheb.

Nii usume meie. Usume Sinusse. Usume, et Eesti on võimaluste maa. Kui neid võimalusi näha. Ja asju õigesti teha.

Tule räägime võimalustest Sinu ettevõtte arenguplaanide rahastamisel!

coopbank.ee/ärieestis

Enne lepingu sõlmimist soovitame tutvuda finantsteenuse tingimustega ning vajaduse korral pidada nõu spetsialistiga.

coop | Pank

ALLAKÄIK

Riito viisid põhja juhtimisvead, firmal ainult 100 eurot

▲ Riito omanik Toomas Tromp on ettevõtte juhatuses olnud kõige pikemalt, alates 2010. aastast. FOTO: ANDRAS KRALLA

Ajutise pankrotihalduri koostatud aruandest tuleb välja, et Riito läks põhja juhtimisvigade tõttu.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

Firma loodi varem, aga reaalse majandustegevusega kuus aastat tagasi alustanud Riitol, mis on ristitud kurikuulsa Facio järglaseks, vara ei ole – summa piirdub saja euroga, võlgu on Riito kogunud aga 2,8 miljonit eurot.

Saneerimist paludes lisas Riito oma vara hulka ettevõtte juhi ja omaniku Toomas Trompi teise firma kinnisvarainvesteeringuid, mille ajutine haldur Peeter Sepper nüüd aruandes maatas teeb. Kuna investeeringud Riitole ei kuulu, on nende väärtus Sepperi hinnangul ümmargune null.

Peale selle tegi Riito juhtimisvigu. Ettevõtte juhatuse kuulusid aastate jooksul nii Toomas Tromp, Erik Liiv kui ka Igor Zubets ning Sepper avab aruandes vigade tausta.

Riito juhtide vead

Aruandes seisab, et kuna Riito maksejõuetus kujunes välja kaks aastat tagasi, aga pankrotiavalduse esitas ettevõtte alles selle aasta veebruaris, ei järginud firma juhatuse seadust – jättis õigel ajal avalduse esitamata. See on üks juhtimisviga, mille juhatuse tegi.

Riito kannatas, kuna konkurents surus ehitushindu alla, aga Sepper kirjeldab aruandes veel, kuidas ehituse riigihangetel peatöövõtulepingu saamiseks teevad ettevõtjad väga väikese kasumimarginaaliga või alapakkumisi. Kahjumi loodavad nad hiljem tellijalt raha juurdeküsimise või odavamate materjalide kasutamisega korvata.

Sama teed läks ka Riito. Põhja-Eesti Regionaalhaiglale ehitades see mudel siiski ei toiminud, märgib Sepper. Nii läheb juhtimisvigade alla ka teadlikult alapakkumiste tegemine. Juhatuse võttis liigseid äriske.

Riito juhatuse liige oli 2012. kuni 2016.

aasta lõpuni Erik Liiv. 2014. aasta suve lõpuni juhtis ta firmat koos Igor Zubetsiga. Kõige pikemalt, alates 2010. aastast on juhatuses olnud Toomas Tromp.

Aasta enne tegevuse sisulist lõppu ehk aastal 2015 kukkus Riito brutokasum ligi viiendiku, kuigi müügitulu kasvas. Riito põhjendas toimunut liiga paljude ehitusobjektide samal ajal alustamise ja "laiali-valguva ehitusgeograafiaga".

Riito selgitused

Sepper arvab, et tuntuvalt suurenesid Riito raskused kaks aastat tagasi. Toona sai firma kõige kopsakama kahju kahest projektist, mille projektimeeskonnad ei suutnud hakkama saada tellijate oluliselt kõrgemate nõudmistega, mistõttu tellijad tühistasid lepingud.

Aasta viimases kvartalis täienes põrumiste rida veel kahe projektiga. Riito ei suutnud töid õigeaks ajaks lõpetada ning pidi tellijatele trahvi tasuma. Seejärel esitasid Riito juhid kohtule saneerimisavalduse ning mängu astus Eviko Ehitus. Nimelt pärast saneerimismenetluse algatamist Riito ise majandustegevusega ei tegelenud, töö-

lepingutega oli töö inseneritehniline personal, kelle palgad ja maksud tasus just Eviko.

Elas laenudest

Riito pangakonto väljavõtete analüüs näitas, et alates 2014. aasta jaanuarist rahastas Riito oma majandustegevust laenudega, mida sai Alvar Ildi ja Indrek Toome ettevõttelt Harmaron.

Tähelepanuväärne on Sepperi sõnul, et laenu tagasimakseid tegi Riito pidevalt. Suur osa töövõtulepingutega saadud rahast kanti Harmaronile pärast raha laekumist viivitamatult tagasi ja praktiliselt samas summas, mis tellijalt laekus. Viimase laenu maksis Riito tagasi läinud aasta veebruaris. Sepper soovib uurida Harmaroni lepingut. Ta arvab, et Harmaronil oli eelis teiste võlausaldajate ees. Samas nendib Sepper, et ilmselt on tagasivõitmise nõue aegunud.

Praegu ei ole selge, kas Riito pankrot kuulutatakse välja või lõpeb asi raugemise-ga. Menetluse kulude katteks raha deposiiti kandmiseks on võlausaldajatel aega kuni aprilli alguseni. Maksma peaksid nad 3900 eurot.

MAKSUD

Välismaa veokite panus teemaksu väike

Esimese kolme kuu andmetest selgub, et teekasutustasu laekumist hoiavad üleval Eesti vedajad, välismaalaste panus on pigem väike.

Maanteeameti andmetel on praeguse seisuga teemaksu riigikassasse laekunud 5,9 miljonit eurot, tervelt 4,65 miljonit eurot sellest on tulnud just Eesti autovedajate taskust, kirjutas Postimees. Välisvedajad on tasunud 1,24 miljonit eurot ehk vaid neljandiku kogu laekumisest.

Samas kui võrrelda soetatud teepiletite arvu, siis siin teevad

välismaa vedajad Eesti kolleegidele ära: 77 000 piletit vs. 60 000 piletit. Näilise vastuolu põhjus peitub selles, et välismaa vedajad ostavad lühiajalisi, näiteks ühe päeva pileteid, Eesti veokijuhid aga pikemaajalisi, näiteks kvartali või aasta pileteid, mis on palju kallimad.

Peale Eesti veofirmade on suurimad panustajad maksu laekumisse Poola vedajad, kes on ostnud 27 000 teepiletit summas 347 000 eurot, järgnevad Läti, Leedu ja Venemaa autovedajad.

ÄRIPÄEV.EE

UUED & SOODSAD
HINNAD al 117 €/kuu

KOOKON LIGHT
NUTILAOD

KÜTTETA LAOPINNAD 18-60 m²

Kookon Lennuradari | Piloodi tee 5

Leia sobiv pind: www.kookon.ee | 51 999 075

KOHTUASI

Aidu tuulepargi vaidluse aegumine

Aidu tuulepargi ja riigi vahelises kohtuvaidluses ei ole siiani jõutud isegi arusaamale, kas kogu vaidlus ei ole mitte aegunud, see otsustatakse aprillis.

Möödunud neljapäeval Jõhvi kohtumajas jätku saanud kohutlahingus jõudis Aidu tuulepargi omanikke vihastada asjaolu, et kohtunik otsustas ära jätta Andres Sõnajala ja Aidu Tuulepark OÜ poolt tunnistajaks kutsutud tuuleettevõtja Harry Raudvere kuulamise.

"Kohus jättis juhatuse liikme vande all ülekuulamise taotluse rahuldamata seetõttu, et täidetud ei olnud seaduses sätestatud eeldused. Täiendavate tunnistajate ülekuulamise taotlused jäid rahuldamata põhjusel, et kohtule on juba esitatud piisavalt tõendeid," kommenteeris kohtu otsust pressiesindaja Krista Tamm.

Kohus ei ole põhjendanud ühegi isiku ülekuulamisest keeldumist tema võimaliku vaenulikkusega, lisas ta.

Otsuse, kas lõpetada kohtumenetlus protesti esitamise tähtaja ületamise tõttu, langetab kohus hiljemalt 17. aprillil, ütles Tamm.

Probleemiks tuuliku kõrgus

Riik ja Aidu tuulepark on kohut, sest kaitseministeerium palus mullu veebruaris maavalitsusel alustada järelevaigutamist.

▲ Vennad Sõnajalad asendasid Vestase tuulikud enda firma toodetud Eleoni omadega. FOTO: ANDRES HAABU

lust, kuna tuulepargi arendajad olevat tegutsenud omavalitsuselt.

Taotluse tuulepargile antud ehitusloa tühistamiseks esitas Ida-Viru maavanem mullu aprillis. Tartu halduskohus peatas esialgse õiguskaitse ka ehituslubade kehtivuse. Praeguseks on kohtuasi maavalitsuste kaotamise tagajärjel läinud edasi justiitsministeeriumi kätte.

Kohtusse mineku ajal oli maavalitsuse argument, et tuulikumudeli muutmine ja sellega kaasnenud tuulikute suurem pikkus ei olnud kooskõlastatud. Ehitusloa rikkuvat muu hulgas kaitseministeeriumi õigust korraldada riigikaitset, kuivõrd

ehituslubade kohaselt on püstitatavatel tuulikudel oluline mõju kaitseväge õhuseire radari toimimisele.

Sõnajalgade seisukohast vaadates kooskõlastas kaitseministeerium aga Aidu pargi kõrguspiirangut esitamata. "Nii vald, maakond kui ka kaitseministeerium olid teadlikud, et Vestase tuulikud asendatakse Eleoni tuulikuga. Vald on andnud ehitusprojektis selleks loa ja kaitseministeerium kooskõlastanud Aidu pargi varem ilma kõrguspiirangut esitamata. Tuulikute pikkuse erinevus on marginaalne," on Andres Sõnajalg varem öelnud.

ÄRIPÄEV.EE

TOIDUTÖÖSTUS

Kallim kaup kergitas PRFoodsi

Toidutööstuskontserni PR-Foodsi veebruari auditeerimata konsolideeritud käive kasvas tänu uute ettevõtete lisandumisele võrrelduna eelmise aasta veebruariga 117% ehk 4,1 miljoni euro võrra, 7,6 miljoni euron, teatas ettevõtte.

Ka võrreldav käive kasvas veebruaris, seda 17,5% ehk 0,5 miljoni euro võrra.

Enamus võrreldava käibe kasvust on tulnud toodete lõpphinna kallinemisest. "John Ross

Jr., Coln Valley ja Trio Tradingu omandamine on kasvatanud grupi käivet veebruaris 3,3 miljoni euro võrra ning toetab edaspidi meie strateegiat rahvusvaheliselt kasvada ja ka kasumlikust suurendada," seisab pressiteates.

Veebruari käive jaguneb suuremate sihtturgude lõikes järgnevalt: Soome 5,3 miljoni eurot, Suurbritannia 0,9 miljoni eurot, Läti 0,6 miljoni eurot, Eesti 0,4 miljoni eurot ja Prant-

susmaa 0,2 miljoni eurot. Ülejäänud käive 0,2 miljoni eurot moodustub ekspordist erinevatesse riikidesse.

Suurim käibe kasv 2,7 miljoni eurot ehk 155% tuli võrdluses eelmise aastaga kala ja kalafilee tootegrupis.

Käive kasvas kuum- ja külmsuitsutatud toodete grupis 1,3 miljoni eurot ehk 97,3% ning muude kalatoodete grupis 0,1 miljoni eurot ehk 23,6%.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT

EVR Cargo annab värsked vagunid Mitsubishi teenistusse

EVR Cargo vagunite rendiga tegelev tütar-ettevõtte WagonPro rendib 62 äsja kätte saadud konteinerplatvormi ettevõttele MTF Logistics, kes on Mitsubishi korporatsiooni logistiline partner Eestis.

Uute vagunite kasutuselevõttuga suureneb Eesti raudteedel veetavate konteinerite maht pea kolm korda. "Mitsubishi Eesti partnerile renditud vagunid on osa EVR Cargo vagunite ärisuuna investeeringukavast," ütles EVR Cargo juhatuse esimees Raul Toomsalu.

EVR Cargol on ettevõttega MTF Logistics pikaajaline koostöökogemus kahe konteinerliini regulaarsel käigushoidmisel. Uute vagunitega hakatakse vedama mahukaupu Muuga sadama ja Koidula raudteepiiripunkti vahel.

EVR Cargo põhilised ärisuunad on kaubavedu, vedurite ja vagunite remont ja vagunite rent.

Erinevate kaubaaluste ja pakkekomponentide tootmine, HT töötlus

kaubaalused.com

Telefon 51 05 565
investor@investor.ee

Betoonmüürikivid

magna

RAE KIVITEHAS

www.raekivi.ee | 55500560 | info@raekivi.ee

LADUKS

www.laduks.ee

TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

PVC HALLIDE MÜÜK, TOOTMINE JA PAIGALDUS

Jaanus Laane 50 66 284, info@finest-hall.com

FINEST
HALL

www.pvc-halli.fi

2,8

miljonit eurot on Riitol võlgu, kontol sada eurot. Pankrotimenetluseks on vaja 3900 eurot.

TASUB TEADA

Inimesed Riito taga

Juhatus

Toomas Tromp (alates 2010)
Erik Liiv (2012-2016)
Igor Zubets (2012-2014)

Omanikud

Toomas Tromp (alates 2017)
Liia Pulver (2017)
Erik Liiv (2015-2017)
Margus Rohla (2015-2017)
Toomas Kaaret (2015-2016)
Baltic Construction Group S.A (2013-2015)

ALLIKAS: ARIREGISTER

MOBIILIMAKSED

Muutusi
näeme
aasta
pärast

Eestil on suurepärased eeldused saada tulevikus Euroopa edukaimaks riigiks mobiilmaksete rakendamisel, võidujooks parima lahenduse loomiseks on alles alanud, leidsid Eesti panganduseksperdid ja finantstehnoloogiaettevõtete esindajad seminaril.

Norra finantstehnoloogiaettevõtte Auka asutaja ja tegevjuht Daniel Döderlein tõdes, et ilmselt on suuremaid muutusi Eesti mobiilmaksete turul näha juba isegi aasta pärast. "Eestis on innovatsioon hinnas, palju usinaid finantstehnoloogiaettevõtteid, laialdaselt kasutusel olevad nutitelefonid ning eelkõige just toimivad turvalised tuvastussüsteemid," selgitas Döderlein. "Nüüd on küsimus ainult selles, kes tuleb esimesena välja korraldaja ja kasutajaid massiliselt kaasa haarava platvormiga – kas pangad või mingid kolmandad ettevõtted? Pankadel on siin tohtu eelis, sest neil on lojaalsed kasutajad ja kontaktid juba olemas."

"Skandinaavias tuli PSD2 direktiivi ära kasutada süsteemiga esimesena välja Danske Bank, kelle käes on nüüd mobiilmaksete turust ligi 75%. Kõikidest nende vahendatud ülekannetest tervelt 65% pole aga üldse Danske enda kontode pealt, vaid hoopis teistest pankadest," selgitas Döderlein.

Pankadele 2019. aasta sügisel rakenduv Euroopa Liidu makseteenuste direktiiv PSD2 murab pankade monopoli ning kohustab neid jagama kolmandate teenusepakkujatega rakendusliidest ehk enam ei ole pangal ainuvõimu kliendi pangakontol toimuva üle. Inimese soovil võib tema kontolt hakata tehinguid sooritama kolmas osapool.

ÄRIPÄEV.EE

BÜROKRAATIA

Riik võtab lahti toetuste jagamist

Eestis jagatakse toetusi eri allikatest eri reeglite järgi, mis on teinud süsteemi kalliks ja keeruliseks. Riik tahab nüüd toetuste jagamise eri asutuste käest kokku koguda ja ühe katuse alla tuua.

KRISTJAN PRUUL
kristjan.pruul@aripaev.ee

Äripäev

Alustuseks võttis rahandusministeerium kokku enda jagatavad toetused ning EASI kaudu jagatavad regionaaltoetused – kogusummas 987 miljonit eurot – ning suunab need Riigi Tugiteenuste Keskuse alla.

"Meie eesmärk on näidata, et sellega saab vähendada bürokraatiat ja dubleerimist ning teha süsteem toetuse saajate jaoks lihtsamaks ja mugavamaks," ütles rahandusminister Toomas Tõniste ministeeriumi pressiteates.

Riigihalduse minister Jaak Aab ütles, et bürokraatiat peaks jääma vähemaks nii toetuse saajale kui ka riigile, sest toetustega seotud tehnilist tööd on samuti mõistlik teha ühest kohast. Aabi sõnul on tegemist osaga riigireformist.

Loodetav tulu peaks tõusma sellest eelkõige Euroopa Liidu uueks, 2021. aastal algavaks eelarveperioodiks. Kuna Eestil on oodata vähem toetusi, peab vähenema ka jõud ja raha, mis kulub toetuste jagamiseks. Juhul kui teised ministeeriumid asjaga kaasa tulevad, jääb Riigi Tugiteenuste Keskuse ülesandeks nii ühtse IT-süsteemi kui ka toetust jagava tööjõu haldamine, sealhulgas dubleerivate töökohtade või ülesannete kaotamine.

Palju vähem kontrollimist

Praegu tuleb palju topelttööd struktuuri vahendite süsteemis, kus toetuste andmist korraldab rahandusministeerium, aga toetusi vahendab kaheksa asutust. Euroopa Komisjon nimelt nõuab, et kui riik delegerib toetuste jagamise edasi, tuleb protsessi siiski kontrollida, selgitas ministeeriumi välisvahendite osakonna juhataja Maarit Helilaid. "Kui riigi tugiteenuste keskuse koondada koos toetuste andmisega ka

rahandusministeeriumi praegune vastutav roll, siis see delegeeritud süsteem kaob ära," selgitas ta.

Helilaid täpsustas, et jätkuvalt peab kontrollima konkreetset toetusprojekte, kuid kaob vajadus kontrollida toetuste vahendamist erinevate asutuste vahel – süsteemi sisemised nõuded vähenevad, millest tekitab kokkuvõtte ja koondame IT-süsteemi. Seda mitte ainult eurotoetuste puhul, rääkis Helilaid. Sama infosüsteem peaks edaspidi sobima ka teise toetuste menetlemiseks, tulgu need riigieelarvest või Norra programmist.

EAS ei tahagi enam toetustega tegeleda

Esiialgu tähendab rahandusministeeriumi projekt peamiselt üksuste töstmist ühest kohast teise. Tugiteenuste keskuse liigub koos toetustega ka poolsada töötajat rahandusministeeriumist ja teist sama palju EASist. Kõige rohkem puudutabki muudatus EASI: sihtasutuse haldusalast kaob regionaaltoetuste jagamine, mis läks nende kätte pärast Eesti regionaalarengu sihtasutusega liitumist 2003. aastal.

Sellest, et EAS soovib vähem toetustega tegeleda, rääkis sihtasutuse ettevõtluse keskuse juht Tanel Rebane ka intervjuus kuu aja eest. Edaspidi soovitakse rohkem keskenduda ekspordiga seotud teenustele ja välisinvesteeringute Eestisse aitamisele. Praeguse muutuse tagajärjel väheneb EASI eelarve sel aastal 134 miljoni euro võrra.

EASI juhatuse esimees Alo Ivask on rahul, et regionaaltoetuste süsteemist eemale jäädakse, sest siis saab sihtasutus paremini tegeleda põhivaldkondadega, turismi- ja ettevõtlustootetustega.

Teiste ministeeriumide roll

Toetuste koondamise laiem mõte on veenda ka teisi ministeeriume oma rakendusüksusi samasse kohta viima. Iseenesest võib see puudutada ka näiteks praegu EASI kät-

TASUB TEADA

Toetused, mis lähevad tugiteenuste keskusele

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise toetus
Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu toetus
Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutliku arengu toetus
Kohaliku ja regionaalse arendusvõimekuse toetus
Elektriühenduste pilootprogramm
Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamise toetus
Lipuväljakute arendamise programm

Piirkondlike algatuste toetus tööhõive ja ettevõtlikkuse tugevdamiseks
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringutoetuste programm
Kergliiklusteede toetus
Hajaaasustuse programm
Väikesaarte programm
Samuti liiguvad keskusesse kahe piiriülese programmi – Eesti-Läti ja Eesti-Vene – sekretariaadid ning Kesk-Läänemere programmi infopunkt.

EHITUS

Liginullenergiamajade
halvad üllatused

Liginullenergiahoonete ehitamisel, müümisel ja kasutusel tekkivaid tõrkeid uurinud Kapitoli projektijuht Rait Riim avastas üllatavaid asju.

Näiteks seda, et kui arendajad lahkuvad mängust kohe pärast raha laekumist ega õpeta inimestele uusi harjumusi, kujuneb energiatõhusate hoonete kasutamine tavahoonete omast kallimaks. Arendajad ise käivad väga vähe regulatsioone lugemas, nad võtavad erialaspetsialistide juttu puhta kullana, ükskõik mis erialaspetsialistid suust välja ajavad.

Arendajate jaoks on teemaks uudsete materjalide ja tehnoloogia kõrge hind ning piiratud kättesaadavus. Liginullenergiahoone ehitamine on B-energiaklassiga hoone ehitamisest keskmiselt 14% suurem investeering, kuid numbrites-

se tuleks suhtuda siiski skeptiliselt, kuna kogemust on vähe, leiab Riim.

Tallinna Tehnikaülikooli uuringute tuginedes võib väita, et nutikas energiatõhususe ekspert suudab energiasäästliku kombo kokku panna ka vaid 3–8% B-energiaklassi hoone ehitamisest kallima hinnaga. Kapitoli enda arvutused näitavad, et B-energiaklassist A-energiaklassi liikumine lisab arenduse maksumusele 8–10%.

Kui Rait Riim pidi hakkama juhkentali arendusprojektiga tegelema, otsustas ta välja selgitada, kui teadlikud on teised kinnisvaraarendajad samal teemal ja tegi vastuse saamiseks 22 intervjuud juhtivate kinnisvaraarendajatega. Tulemused vormisid Riimi magistritööks, mida ta kaitses EBSis.

ÄRIPÄEV.EE

DAYS OF INTERNATIONAL EDUCATION

Kogu info välisõppe kohta!

25. märtsil messil Tallinnas
Radisson Blu Hotel Olümpia

11.00 - 17.00

konverentsikeskus, Liivalaia 33

Sissepääs on tasuta

Rohkem kui 80 õppeasutust!

Õppimine Euroopas, USA's, Kanadas, Austraalias, Hiinas

Kõrgharidus
Bachelor, Master, MBA

Info stipendiumite, õppelaenude, tasuta õppe kohta

Keelelaagrid
õpilastele vanuses 7-18 aastatKeskkariduse
saamine erakoolides ja kolledžites

Seminarid, presentatsioonid, soodustused ja eripakkumised

Keelekursused
noortele ja täiskasvanuteleErialane kutseharidus
erinevates valdkondadesBALTIC COUNCIL
FOR INTERNATIONAL EDUCATION

TALLINN, Narva mnt 7

6998300

54544855

www.balticcouncil.ee

se süsteemi

te jäänud turismi- ja ettevõtlustoetusi, mis kuuluvad majandusministeeriumi alluvusse, või põllumajandustoetuste jaotamisega tegelevat PRIAt maaeluministeeriumi alluvuses.

Kõik see nõuab aga poliitilisi otsuseid kõige kõrgemal – ministri või kantsleri tasemel. Reedel kõrgemate otsustajate neist kahest ministeeriumist kommentaari saada ei õnnestunud. “Loodan, et projekt õnnestub ja tulevikus soovivad uue süsteemiga liituda ka teised valitsemisalad,” jäi Toomas Tõniste optimistlikuks.

Kava eri asutused koondada käis valitsuse eest läbi ka paar aastat tagasi, kuid toona jäi see valitsusliikmete vastuseisu tõtu pooleli.

▲ **Rahandusministri Toomas Tõniste sõnul aitab uus süsteem vähendada dubleerimist ja teeb mugavamaks nii toetuste jagajate kui ka saajate elu.**

FOTO: ANDRAS KRALLA

PALK Tööjõukulude kasv Euroopas jääb itta

Keskmisest kiiremini tõusis tunnipalk Euroopa Liidus peamiselt idapoolsetes liikmesriikides, selgub Eurostati andmetest.

Kui euroalas tõusid keskmised tööjõukulud tunni kohta aasta viimases kvartalis 1,5 ja Euroopa Liidus 2,3 protsenti, siis tabeli eesotsas jõuab palgatõus kohati ka kahekohalistele numbriteni. Suurim tööjõukulude kasvuga torkavad silma aga peamiselt uuemad liikmesriigid: Rumeenia, Bulgaaria, Ungari, Leedu, Eesti, Läti, Poola.

Euroopa suurema majandusega riigid nagu Saksamaa ja Prantsusmaa pidid leppima ELi keskmisele alla jäänud tõusuga, Itaalias ja Soomes tööjõukulud hoopis langesid.

Sektoripõhiselt tõusid palgad ennekõike ehituses, euroalas ja ELis vastavalt 2,1 ja 2,5

2,5%
ehk enim tõusid palgad keskmiselt Euroopa Liidu ehitussektoris.

protsenti. Tööstussektori tööjõukulud kasvasid euroalas 1,3 protsenti ja teenindussektori omad 1,9 protsenti.

Samal ajal on kasvanud ka vabade töökohtade arv, selgub teistest reedel avalikustatud Eurostati teatest. Aasta lõpus ulatus vabade töökohtade arv Euroopas 2 protsendini. Esirinnas seekord Tšehhi vabariik 4,4 ja Belgia 3,4 protsendiga. Eesti 1,9 protsenti ei jõudnud Euroopa keskmise tasemele.

ÄRIPÄEV.EE

KAUBANDUS

Tasku katusele tuleb päikeseelektrijaam

Eesti Energia ehitab Tartu südames asuva Tasku keskuse katusele päikeseelektrijaama, mis katab kuni 4% keskuse aastast elektritarbimisest.

Tartu suuruselt teise päikeseelektrijaama tellija on Estiko Energia.

Eesti Energia juhatuse liige Andres Suti sõnul on päikeseelektrijaam keskkonnasõbralik ja väikse riskiga tulevikuinvesteering, mis aitab saavutada nähtava säästu oma senistelt elektrikuludelt. “Eesti Energia taastuvenergia ettevõtte Enefit Green tagab sujuva protsessi päikeseelektrijaama projekteerimisest kuni lõpliku seadistamiseni ja tootmiseks üleandmiseni. Enefit Green hoolitseb ka ehitus- ja tegevuslubade ning võrguliitumise dokumentatsiooni eest,” selgitas Sutt.

Estiko nõukogu esimehe Neinar Seli sõnul otsustas ettevõtte tähistada nii Eesti Vabariigi kui Estiko 100. sünnipäeva vähendades enda ökoloogilist jalajälge ja võtta kasutusele kuni 1 megavatt taastuvenergiat. “Esimese sammuna rajame Tasku keskuse katusele päikeseelektrijaama, mis säilitab 750 puud ja hoiab ära 150 tonni CO₂ emissiooni aastas,” lisas Seli.

Tasku keskuse katusele rajatava 560 päikesepaneelist koosneva päikeseelektrijaama tootmisvõimsus on 131 kilovatti. Paigaldatav süsteem katab ca 4% kogu Tasku keskuse aastast elektritarbimisest. Praegu käib ettevalmistus päikeseelektrijaama ehituse alustamiseks. Jaam alustab tööd suvel.

Kaks võimalust jaam rajada

Eesti Energia pakub äriklientidele kahte võimalust päikeseelektri kasutusele võtmiseks. Esimesel juhul on kliendil võimalik valida täisteenuslahendus, kus Eesti Energia paigaldab et-

tevõtte hoonele või kinnistule elektrijaama ja müüb toodetud elektri kliendile. Täisteenuslahendus sobib nendele, kelle aastane elektritarbimine on üle 500 MWh ning vaba katuse- või maapinda üle 2000 m².

Teise võimaluse puhul on kliendil võimalik soetada Eesti Energialt päikeseelektrijaam võtmed kätte printsiiibil. Sellise mudeli alusel rajatakse ka Tasku keskuse päikeseelektrijaam. Eesti Energia aitab leida tehnilise lahenduse, hangib seadmed, tegeleb lahenduse paigaldamisega ja ettevalmistusega.

ÄRIPÄEV.EE

**Eesti esimene
5* hostel**

**Privaatsed toad ja
moodne seminariruum.**

**KÜSI ÄRIKLIENDI
PAKKUMIST!**

**Riia 26, Tartu
www.hektorhostels.com**

▲ “Tunnistan, et olen annetanud erakonna kassasse raha, mis ei ole olnud minu oma ja mille päritolu ma ei tea,” kirjutas toonane Reformierakonna poliitik Silver Meikar aastal 2012, mille peale riigiprokuratuur samal päeval menetlust alustas. FOTO: RAUL MEE

TAUST Reformierakonna rahastamisskandaal ehk Silvergate

RE musta raha skandaal puhkes 2012 mais, kui toonane reformierakondlane Silver Meikar Postimehes ilmunud kirjutises tunnistas, et annetas 2009–2010 Reformierakonnale raha, mis ei olnud tema oma ja mille päritolu ta ei teadnud. Meikari sõnul sai ta annetuste tegemiseks sularaha tollal Reformierakonna kontoris juhtival kohal töötanud Kalev Lillo käest.

Riigiprokuratuur esitas juhtumi uurimise käigus kahtlustuse erakonna kõnealuse perioodi peasekretäri Kristin Michalile, Kalev Lillole ja Priit Kallakasele erakonna majandustegevusele ja varale kehtestatud piirangute rikkumises. Kahtluse all olid veel Kalle Palling pistise võtmise eest ning Marek Leenurm pistise andmise eest. Kriminaal- asja materjalidest käib läbi ka Reformierakonna praeguse esimehe Hanno Pevkuri nimi.

Prokuratuur lõpetas musta raha kriminaalasja süüdistust esitamata. Pretsedendit mul moel avaldas prokuratuur kriminaal- asja lõpetamise määruse, mis tõi avalikkuse ette hulga kaudseid tõendeid toimunu kohta.

POLIITIKA

Silver Meikar: uskumatu, et Ansip nii nõmedalt valetab

Silver Meikar lükkas tagasi Andrus Ansipi süüdistuse, et ta võttis osa Reformierakonnale mõeldud ärimeeste annetusi endale.

LIISA REBANE
liisa.rebane@aripaev.ee

Äripäev

“Kolme ärimehe annetused haihtusid. Ja nende annetuste suurus oli sama suur, kui Silver Meikar maksis Reformierakonna arveldusarvele,” ütles Euroopa Komisjoni asepresident, endine peaminister ja Reformierakonna juht Andrus Ansip Äripäeva raadio saates “Persoon” 2012. aastal puhkenud Reformierakonna musta raha skandaali kommenteerides. “See konkreetne lugu on väga põhjalikult läbi uuritud ja uurimise käigus on selgunud, et Silver Meikar on saanud kolmelt ärimehelt annetusi. Vastu- seta on jäänud küsimus, mis ta tolle rahaga tegi, kas ta omastas selle, mis ta ärimeeste käest sai?” arutles Ansip.

Ansip väitis, et osa Meikari vahendusel erakonnale tehtud annetustest läks ka-

duma ja raha kadumisega seoses on tema hinnangul õhus palju küsimusi. “Seal on suured käärid. Meikar väitis kohtus, et andis erakonnale raha, mille ta sai kilekotist. Aga kuhu ta pani selle raha, mille ta sai ettevõtjate käest? Seda pole tema käest keegi küsinud. Ka uurimise ajal jäi see selguse- tuks,” sõnas Ansip.

Meikar: Ansip tunnistas skeemi

Endise reformierakondlase, praegu sotsiaal- demokraatide ridadesse kuuluva Meikari kinnitustel tema tegevuse tõttu raha kaduma ei läinud. “Ma võin teile kinnitada, et see ei vasta tõele. Aga kui Ansip midagi sellist väidab, siis ta kinnitab täiesti selgelt, et erakonnas oli varjatud annetusi, mis sel hetkel olid seadusevastased,” sõnas Meikar, kes töötab praegu kultuuriministri nõuni- ku ametikohal.

Meikari sõnul toetab õhku visatud süü- distus, et toimis skeem, mille kaudu ärime- hed erakonda toetasid. Seda ning seaduse- rikkumist tunnistas tema hinnangul Äri- päevale antud intervjuus ka Ansip ise. “Ta ütles, et sel ajal asjad käisidki nii. Kui mõ- ni ärimees tahtis anneta, siis sel hetkel annetas ta variisiku kaudu,” viitas Meikar.

Meikar selgitas, et kogu kohtuvaidlus käiski skeemitamise üle ja kõik kohtus käi- nud kinnitasid, et nad annetasid enda ra- ha. “Kui Ansip ütleb sellist asja, siis ütleb ta, et kõik, kes käisid prokuratuuris rääki- mas, valetasid ja sel ajal olid need asjad ta- vaks,” sõnas ta.

Meikar oli üllatunud, et vana teema taas tõstatas. “Täiesti uskumatu, mul on vä- ga kurb, et ta (Ansip – toim) selle teemaga tahab tegeleda. Minu jaoks on see ammu mööda läinud ja Reformierakond võiks te- geleda muude asjadega,” ütles Meikar. “See on uskumatu, et ta nii lamedalt ja nõme- dalt valetab.”

Meikar oleks Ansipil soovitanud selle teema kohta öelda, et see on nii põhjalikult läbi vaieldud, et pole mõtet selle juurde ta- gasi minna. “Sinna oleks ta võinud ka lisa- da, et Meikar on vana jobu, aga sellisel ku- jul teemat üles tõsta...”

Oma väidetega kahjustab Ansip Meikari hinnangul eelkõige Reformierakonda. “Ma arvan, et Ansip on praegu visanud välja sel- lise väite, mis tekitab tema enda koduera- konnale suuri probleeme,” tähendas ta.

Teema edasi uurimine ning Ansipi väide- te kontrollimine pole Meikari sõnul Refor- mierakonna huvides. “Küsige siis Kalev Lil- lo või Kristin Michali käest, kas skeemis jäi mingi osa rahast saamata. Kui nad juba sel- lele vastama hakkavad, siis nad kinnitavad veel kord, et see, mida prokuratuur uuris, vastas kõik tõele,” ütles ta.

Ansip: omal ajal käis rahastamine teisiti

Eelmisel nädalal kommenteeris endine pea- minister ja praegune Euroopa Komisjoni di- gitaalse ühisturu asepresident Andrus An- sip Äripäeva raadio persoonisaates ka Re- formierakonna musta raha skandaali. “See ei ole mingi saladus, et omal ajal käis ra-

”Ma arvan, et Ansip on praegu visanud välja sellise väite, mis tekitab tema enda koduerakon- nale suuri probleeme.

Silver Meikar

hastamine pisut teistmoodi, kui me prae- gu õigeks peame. Kui keegi ei soovinud end näida rahastajana, leidis ta selleks teise või- maluse,” ütles Ansip.

Tema sõnul polnud vahet, milline oli era- kond, kõik skeemitasid. “Sotsiaaldemokraa- tide valimiskampaania kulud olid reklaa- miagentuuride hinnangul vähemalt kaks korda suuremad, kui nad ametlikult näita- sid. Aga ajakirjandust ei huvitanud see, vaid ainult Reformierakond,” meenutas Ansip.

Ansip tunnistas, et see skandaal muu- tis erakondade käitumist, aga rahastami- ne oli juba ka muutunud. “Põhjalik uuri- mine ei tõendanud mingisugust kuritegu,” ütles Ansip. “Kui kedagi pole süüdi mõis- tetud, siis tuleb teda ka nii kohelda. Kogu probleem oleks lahenenud lihtsamalt, kui konkreetne süüdistaja (Silver Meikar – toim) oleks rääkinud tõtt. Aga ta valetas, ma ütlesin seda siis ja ütlen seda ka praegu, ja vas- tupidist ei ole mitte keegi suutnud siamaa- ni tõestada. Ja tähelepanuta jäi, et kolme äri- mehe annetused haihtusid kuhugi.”

MEESKONNATÖÖ SEIKLUSED JA KOOLITUSED

www.360.ee

PANGANDUS

“Kolimine näitab Nordeat ahne ja kättemaksuhimulisena”

Rootsi meedias sai Nordea Soome kolimise uudis kõvasi kriitikat, Aftonbladeti väitel saab Soome panga, millel on häbiväärne maine ja ülbed juhid.

Üldiselt kritiseerib Rootsi meedia Nordea seni Stockholmis paiknenud peakontori Helsingisse kolimist, mis eelmisel nädalal panga aktsionäridelt toetuse sai, osalt väljendab meedia ka mõistmist.

Õhtuleht Aftonbladet suhtub Nordea kolimisse eriti kriitiliselt. Lehe hinnangul polnud Nordea kolimise puhul tegemist tavalise äriotsusega, vaid poliitilise otsusega. “Soome saab enda vastutada panga, millel on häbiväärne maine ja erakordselt ülbe juhtkond. Ausalt öeldes ei ole siin eriti millegi üle kahju tunda,” lajatas leht.

Expressen kirjutas, et Nordea lahkumine pole mingi rõõmupäev, aga pole ka eriline katastroof.

Östra Smålandi hinnangul oli kolimine Nordea nõukogu esimehele Björn Wahlroosile ja kontserni juhile Casper von Koskullile prestiiži küsimus. Nad olid kritiseerinud valitsust, kes otsustas suurendada pankade reservinõudeid.

Leht näeb lahkumist poliitilise aktina, juhtides tähelepanu, et soov pääseda Euroopa Liidu pangandusliitu tõusis Nordea retoorikas esile alles hiljem. Östra Smålandi teatel on Nordea saanud nüüd ahne ja kättemaksuhimulise panga maine.

Leht kritiseeris ka seda, et Nordea juhid pole näidanud mingit kahetsust, kuigi pank on saanud osaks majandusskandaalidest, näiteks kas või Pana-

▲ Nordea nõukogu esimeest Björn Wahlroosi süüdistab Rootsi meedia selles, et ta pages ise Rootsi Soome maksude eest ja nüüd viib Nordea Soome Rootsi maksude eest. FOTO: REUTERS/SCANPIX

ma paberitega seoses. “Selle asemel on Wahlroos omalt poolt väitnud, et 80 protsenti inimekkonnast on majandusajades idioodid,” kirjutas leht.

Rootsi majandusleht Dagens Industri kirjutas juhtkirjas, et Rootsi võib küll pidada iseeneestmõistetavaks, et ta on Põhja-jamaade finantskeskus, aga selle nimel on vaja siiski tööd teha.

Lehe hinnangul kahjustas valitsus finantssektori karmima maksustamisega eelmisel aastal Rootsi mainet usaldusväärse tegutsemiskeskonnana.

“Väljapoole eurot jäämine võis sel ajal olla Rootsi majandu-

sele kasulik lahendus, aga nüüd tuleks euroga liituda. Samuti peaksime olema pangandusliidus. See ei lahenda küll kõiki probleeme, aga see on ettevõtetele turvaline tegutsemiskesk-kond,” kirjutas leht.

Dagens Industri arvates maksab Rootsi kõrget hinda õiguse eest ajada oma rahapoliitikat. Leht juhtis tähelepanu, et Suurbritannia tunneb nüüd ka Brexiti kaasmõjuna paljude suureettevõtete Londonist mandrile kolimist. “Rootsil maksab seda märgata. Enam ei ole cool olla väljaspool.”

ÄRIPÄEV.EE

STATISTIKA

Euroala inflatsioon jäi veebruaris kiirhinnangule alla

Veebruaris jäi hinnatõus Euroopas varasematele kuudele alla ning jäi alla ka Eurostati kiirhinnangule kuu algul.

Euroala inflatsioon oli veebruaris 1,1 protsenti ja võrreldes jaanuari 1,3 protsendiga langustrendis. Alla jäi see ka kiirhinnangule, mis ootas eurosooni inflatsiooniks 1,2 protsenti. Euroopa Liidus teravikuna tõusid hinnad veebruaris 1,3 protsenti, samuti vähem kui jaanuari 1,6 protsenti teatas Eurostat.

Liikmesriikidest olid Rumeenia järel esirinnas jälle Eesti ja Leedu, mõlema inflatsioon ulatus 3,2 protsendini ja Rumeenias oli see 3,8 protsenti. Kõige vähem muutusid hinnad Ita-

3,8

protsendi suuruse inflatsiooniga andis suurima panuse Euroopa inflatsiooni suurenemisse Rumeenia. Eesti ja Leedu 3,2 protsenti on ka kõvasti keskmisest kõrgem.

lias, Taanis, Kreekas ja Küprosel, kus see jäi alla 0,5 protsendi ning Küprosel, kus deflatsioon viis hindadest 0,4 protsenti.

Hinnatõusus andsid tooni teenuste hinnad, mis kasvasid üle protsendipunkti, toidu- ja

tööstustoodete hinnad muutusid vähem.

Reuters märgib, et oodatust kehvema hinnatõusu põhjuseid tasubki otsida toiduainete ja energiahindadest. Neid arvestamata tõusis alusinflatsioon jaanuariga samas tempos ehk 1,2 protsenti.

Euroopa Keskpank ootab alusinflatsiooni kiiremat kasvupikisilmi, sest võlakirjade ostuprogramm on seotud inflatsiooni taastumisega 2 protsendi tasemel. Keskpanka nõukogu viimase koosoleku järel märkis keskpanka president Mario Draghi, et inflatsiooni püsivalt ülespoole liikuva trendi kohta veenvaid märke veel pole.

ÄRIPÄEV.EE

Testitud kvaliteet.

Amada alustas 1988. aastal tehases integreeritud painutusrobotite tootmist.

Tänapäevased painutusliinid on 100% automatiseeritavad ja CAM programmeeritavad, teostades iseseisvalt haaratsite ja tööriistade vahetuse, puhastuse, detailide positsiooni ning nurga kontrolli koos korrigeerimisega.

PAINUTUSPRESSID | LASERLÕIKEPINGID | REVOLVERSTANTSID | GILJOTIINID | LINTSAED
Helista +372 53 490 600 või saada e-kiri vahur@aider.ee

www.aider.ee

DUROC MACHINE TOOL

- Doosan treikeskused ja töötlemiskeskused
- Hartford töötlemiskeskused
- FACCIN rullvaltspingid
- Microcut teach-in treipingid
- Baykal painutuspingid ja giljotiinid
- Fermat sisetreipingid
- Mitsubishi laserlõikepingid

Meie laos on üle 100 uue ja kasutatud pingi, vaata lisa www.duroc.ee

Duroc Machine Tool OÜ Tel 736 6648 info@duroc.ee www.duroc.ee

MAKSUD

EL ähvardab internetifirmasid käibepõhise maksuga

Euroopa Komisjon kavatses paremate lahenduste ootel kehtestada rahvusvaheliste digitaalmajanduse suurfirmadele 3protsendilise maksu ettevõtete käibelt, kirjutab Reuters.

Kui ELi liikmesriigid ja parlamendid ettepaneku heaks kiidavad, kehtestatakse maks ettevõtetele, mille ülemaailmne käive ületab 750 miljonit eurot ja ELi käive 50 miljonit eurot.

Esialgu oli plaanitud ELis teenitud käibepiir seada 10 miljoni euro tasemele, aga see oleks liialt astunud kasvavate ettevõtete kandadele.

Maksuplaaniga kavatsetakse püüda kinni sellised USA suurfirmad nagu Uber, Airbnb, Amazon, Google ja Facebook. Maks kehtestatakse digitaalsele reklaamile, vahendusteenustele ja digitaalsete turuplatside pakkumisele.

Reutersi hinnangul võib see osutada valusaks väikse marginaaliga tegutsevatele ettevõtetele nagu Amazon, sest tegemist on käibe-, mitte kasumi-maksuga.

USA infotehnoloogiasektorit esindava huvigrupi asepresidendi Josh Kallmeri sõnul on tegemist vale lähenemisega. “Käi-

be maksustamine ei ole riikidevahelise maksustamisprobleemide lahendus,” ütles ta Reutersile ning kutsus ELi üles vältima ühepoolseid samme ning koordineerima maksustamist rahvusvahelisel tasemel.

Digitaalsete teenuste maks on eeldatavasti ajutine meede, kuni suudetakse leida uus rahvusvaheline lahendus sellele, kuidas maksustada rahvusvaheliste ettevõtete kasumeid seal, kus need tekivad. Maksu jaotamisel võetakse näiteks arvesse, kui palju kasutajaid sellistel ettevõtetel mingis riigis on.

ÄRIPÄEV.EE

KOLIMISTEENUSED

Tel 613 9737, 503 6450 | ava@ava.ee | www.ava.ee

ARENG

Koolitus – kas kulu või investeering?

Kas koolituste peale kulutatud raha on tööandja jaoks raisatud raha või on tegu hoopis kasuliku investeeringuga enda töötajate ja firma arengusse?

ÜLLE MUGU
andragoog-koolitaja,
Personalieksperdi OÜ

Miks ettevõtjad ei taha töötajaid koolitada? Levinud põhjus on see, et koolitatud töötaja võib lahkuda töölt ja ei kasuta see- ga tööandja kinni makstud koolitustest saadud teadmisi tööandjale kasumi teenimiseks. Lisaks jääb koolituse toimumise ajal töötajal töö tegemata ja kasum teenimata.

Kardetakse, et koolitatud töötaja võib pärast koolitust targemana hakata nõudma suuremat palka. Levinud on arvamus, et koolitusele kippuv töötaja tahab lihtsalt töökohustustest viilida.

Esineb ka koolituse toetavaid argumente, ja sugugi mitte vähe. Olulisemad neist on seotud arusaamisega, et teadmised aeguvad kiiresti ning konkurentsipüsimiseks peab õppima. Lisaks teadmiste omandamisele võivad koolitused tõsta töötajate motivatsiooni. Motiveeritud töötaja on oma töös efektiivne. On odavam

osaleda koolitusel kui hiljem teadmatusest tekitatud kahjusid kinni maksta.

Ka töölepinguseadus ütleb, et tööandja on kohustatud tagama töötajale tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks tööandja ettevõtte huvidest lähtuva koolituse ning kandma koolituskulud ja maksuma koolituse ajal keskmist töötasu.

Kindlasti on koolitus investeering selisel juhul, kui koolituse korraldatakse organisatsioonis süsteemselt. See tähendab, et esmalt pannakse paika koolituspoliitika ning siis ka järgitakse seda. Hea koolituspoliitika sisaldab infot koolitusvajaduse väljaselgitamise ja korraldamise kohta organisatsioonis, määratledes osalejate kohustused, õigused ja vastutus. Väga oluline on otsustada, kuidas organisatsioon selgitab välja koolitusvajaduse.

Üks levinuim viga on see, et koolitusvajaduseks peetakse ainult töötajate soove. Tegelikult peaks hetkeolukorda võrdlema organisatsiooni eesmärkidega. Kui seal on erinevus, siis seda vahet nimetataksegi koolitusvajaduseks. Koolituse eesmärk peaks olema soovitud ja tegeliku olukorra vahelise lõhe ületamine või vähendamine.

» Üks levinuim viga on see, et koolitusvajaduseks peetakse ainult töötajate soove.

TASUB TEADA
Kuidas planeerida koolitust

Koolitusvajadus ei ole koolituse soovide kokkuvõte!

Sõnasta alati eesmärk – mida soovid koolituse abil saavutada?

Kui antud probleemi saab lahendada muudmoodi kui koolitusega, siis tee seda!

Koolitus ei ole ainus viis õppida. Kasuta alternatiive: internet, raamatud, komandering, rotatsioon jne jne.

Soodusta töötajate omavahe- list suhtlust ja kogemuste vahetamist (sisekoolituste praktiseerimist) – tihti alahinnatakse oma töötajate teadmiste ressursi.

Eelista koolituse tellides kutsetunnistusega koolitajaid. Uuri koolitaja tausta ning soovitusi.

Mõtle läbi, kuidas mõõdad koolituse tulemuslikkust.

Koolitusega rahulolu ei pruugi olla seotud koolituse tulemuslikkusega.

Püüa eristada: kes on andragoogilise lähenemisega haridusasutused ja sealabi orienteeritud eeskätee sinu ettevõtte töötajate arendamisele ja kes on äriettevõtte ning orienteeritud koolitustega ainult oma kasumi teenimisele.

MIS ON MIS
Dokumendinäidiste teabevara

Pakub dokumentide kommenteeritud vorme üheteistkümnes valdkonnas: müük, kinnisvara, töövõtt, kasutusse andmine, võlgade sissenõudmine, logistika ja eksport, intellektuaalne omand, kohtudokumendid, asjaajamine, arhiivindus ning personalitöö.

Dokumendipõhjajad võite ühtlasi alla laadida ja kohe kasutada.

Peatoimetaja on ER Invest OÜ jurist Eva Laks, kes vastab teie küsimustele ka e-nõuandekeskuses.

Aastalitsentsiga saate:

- ligipääsu igal kuul uuenevale teabevarale;
- kasutada e-nõuandekeskust;
- lisavõimalusena paberväljaande ja selle täiendused kord kvartalis;
- e-uudiskirja Õigusuudised 10 korda aastas.

Lisainfo: teabevara.ee

N O R D
P R O P E R T Y

Sinu usaldusväärne kinnisvaramaakler
Tallinnas ja Harjumaal!

Kätlin Torim
+372 504 7097
katliin.torim@nordproperty.com

Tasuta
konsultatsioon!

Merike Tustit
+372 5647 5392
merike.tustit@nordproperty.com

Kaunis ja valgusküllane 2-toaline korter Nõmmel

152 000 €

Üürile anda 3-toaline korter hea asukohaga Haaberstis, Õismäe teel.

520 €

www.nordproperty.com

TÖÖSTUS

Kaks võimalust ellu jääda

SEB majandusanalüütik Mihkel Nestor toob oma nädalakommentaaris Eesti tööstusele esile kaks arengusuunda, kuidas ellu jääda.

Ühelt poolt võib see tema sõnul olla liikumine kapitalimahukama tootmise poole, mis toodab standardset toodangut suures koguses ja sõltub vähem tööjõu hinnast. "Sellise valiku langetanud ettevõtted peavad samas jääma piisavalt spetsiifiliseks, et mitte konkureerida globaalsete tööstusgigantidega. Siinset tootmist võivad muidugi soosida ka põhinemine kohalikel loodusvaradel või kauba kõrge transpordikulud, mis võimaldavad meil eksportida lähiregionis, kuid jätavad konkurentsist välja kaugemad võistlajad," selgitab Nestor.

Eesti majandusele ehk paremini sobituv suund on kitsaste ja kallite tooteniiside leidmine aladel, mis eeldavad erilahendusi. "Taolisi näiteid võib juba ka leida, olgu selleks siis disainsaunad või spetsiifiline puidutööstuste sisseseade." Valdavalt siinsetel ettevõtetel aga taolistesse ülinõudlike klientide jaoks mõeldud tootesegmentidesse Nestori sõnul asja ei ole.

Eesti eelis on asjaolu, et meie lähiregionis paiknevad maailma ühed jõukamad turud, kuhu eksportimisel ei peaks ole-

ma esmane küsimus toote hind, vaid selle muud omadused, nagu disain, kvaliteet, uudsus jms. "Kui Eesti on täna edukas alumiiniumist järelhaagiste tootmises, siis 10 aasta pärast võiks see olla asendunud ehk luksuslike haagiselamute valmistamisega. Sarnaselt on Eestis toimiv väikelaevatööstus, kuid hetkel on selle osatähtsus majanduses tervikuna väga väike. Arvestades potentsiaalsete klientide hulka regioonis, võiks see aga vabalt olla üks Eesti peamisi tööstusharusid."

Põlevkivi liigub kallima toote poole

Nestor leiab, et pidevalt tõusvate tööjõukulude tingimustes on märgata liikumist suuremat lisandväärtust pakkuvate harude poole. Eelkõige on suudetud kasvatada kohalikul toorainele põhinevate toodete müüki. "Selle suhteliselt lühikese perioodi vältel on eurodes mõõdetuna suurenenud kõige enam põlevkiviõli eksport. Kui 2013. aastal müüdi põlevkiviõli jt sarnasteid tooteid välismaale ligi 350 miljoni euro eest, siis mullu ületas nende müük 0,6 miljardi euro piiri." Märkimisväärseks muudab tõusu põlevkiviõli hinna tugev sõltuvus nafta maailmaturu hinnast: nimelt maksis naftabarrel 2013. aastal enam kui 100

USA dollarit, 2017. aastal aga vaid veidi üle 50 dollari. Põlevkiviõli kasvanud ekspordi positiivne pool on kahtlemata kodumaise tooraine väärindamine. Teisalt on põlevkivitööstuse järg keskonnale suur ja kaugetas tulevikus selle tähtsust ilmselt väheneb, tõdeb Nestor.

Puidutööstuse tehnoloogia Skandinaavia tasemel

Teise suure tõusu läbi teinud tegevusalana toob Nestor esile kokkupandavate ehitiste tootmise. 2013. aastal läks neid müügiks veidi enam kui 200 miljoni euro eest, eelmisel aastal aga pea 350 miljoni eest. Üle 60% valmismajadest eksporditakse Põhjamaadesse, mida on soosinud sealne aktiivne kinnisvaraturg. "Kuivõrd saame majatööstuse puhul rääkida kõrgest lisandväärtusest, on muidugi vaieldav. Niivõrd detailisel tasemel tööstusharu puidutööstusest riiklikus statistikas ei eristata, kuid valdkonna ettevõtete majandustulemused ei ole kindlasti kehvemate killast. Samas kannataks Põhjamaade tasemel palkasid välja neist väheste äriplaan. See- ga saab selline äri õitseda ikkagi vaid tingimustes, kus Eesti palgatase jääb Skandinaaviale märgatavalt alla," leidis Nestor.

ÄRIPÄEV.EE

ÕIGUS

Mis muutub ettevõtja jaoks uue andmekaitsemäärusega?

Peatselt kehtima hakkav andmekaitsemäärus toob mitu põhimõttelist muudatust, mis keeravad senise olukorra, kus meie isikuandmed olid tegelikult üsna kaitsetud, pea peale.

» Muide, andmete töötlemiseks loetakse isegi nende vaatamist, seega niisama huvi pärast klientide andmeid vaadata ei tohi.

TERJE EIPRE
vandeadvokaat

Küllap on kõik puutunud kokku juhtumitega, kus isikuandmetega käiakse tahtlikult või kogemata ringi hoolimatult. Näiteks küsib haigla registratuuri vastuvõtja patsiendile kaebuste kohta nii valju häälega, et kuuleb kogu saal või on perearsti kabinetis arvuti ekraanile lahti jäänud eelmise patsiendi ravikaart. Sage juhus on ka see, et kord kogutud isikuandmeid kasutab ettevõtja aina uute pakumiste tegemiseks ning ignoreerib palveid mitte enam ühendust võtta.

Mis on isikuandmed?

Selleks on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Isikuandmeteks on inimese nimi, isikukood, aadress, võrguidentifikaator või füüsilise isiku puhul ka üks või mitu füüsilist, füsioloogilist, geneetilist, vaimset, majanduslikku, kultuurilist või sotsiaalset tunnust. Neid andmeid tuleb kaitsta juhusliku või tahtliku volitamata muutmise, hävitamise, töötlemise ning õigustamata isikule kättesaadavaks tegemise eest.

Isikuandmete töötlemisega tegelevad väga mitmesugused teenustepakkujad kõikvõimalikel elualadel alates kauban-

dusest lõpetades meditsiiniga. Kogutavad andmed ja nende kasutus on erinevad. Isikuandmete töötlejaks peetakse tavamõistes nende kogujat, kuid samamoodi läheb töötlemise alla ka andmete korrastamine, dokumenteerimine, säilitamine, kohandamine, levitamine või muutmine. Muide, andmete töötlemiseks loetakse isegi nende vaatamist, seega niisama huvi pärast klientide andmeid vaadata ei tohi.

Mis andmeid milleks kogutakse?

Uus määrus sätestab, et see tuleb lahti kirjutada protsessipõhiselt ning iga isikuandmetega seotud toiming ja selle eesmärk peab olema tagantjärele programmeerimis näha.

Teatud juhtudel tuleb määrata ettevõttesse andmekaitse spetsialist, kes tunneb vastavaid õigusakte ning kontrollib andmetöötajat nende nõuete täitmisel. Seda spetsialisti ei pea ettevõttesse eraldi palama, vaid tema teenuseid võib ka sisse osta või koolitada mõni oma töötaja vastavalt välja. Andmekaitse spetsialist tegutseb juhtkonna tasemel, peab tundma ettevõtte struktuuri ning seda, kes, kus ja milliseid andmeid töötleb.

Praegu on väga levinud praktika, kus näiteks kliendikaardi saamiseks tuleb täita põhjalik taotlusvorm. Mõni ettevõtte küsib kliendi kohta kõikvõimalikke andmeid alates sünnipäevast lõpetades haridustase ja laste arvuni välja. Edaspidi keh-

tib isikuandmete kogumisel minimaalsuse printsiip ehk et ei tohi küsida rohkem andmeid, kui teenuse osutamiseks reaalselt vaja on. See tähendab, et lihtsalt niisama igaks juhuks kliendi aadressi küsida ei tohi. Näiteks kui veebipood toimetab kauba kätte vaid pärast makse laekumist ning ainult pakiautomaatide vahendusel, ei tohi ta küsida isiku aadressi.

Kõnekäänd ütleb, et ka vaikimine on nõusolek, kuid andmekaitsemääruse valguses on see täpselt vastupidi. Isikuandmete töötleja peab suutma tõestada, et ta on andmed saanud inimese nõusolekul määratud tegevusteks ning ta ei tohi kasutada neid muuks tegevuseks isegi mitte juhul, kui klient pole seda keelanud. See tähendab, et kui keegi on tellinud endale ajalehte ning ei ole andnud nõusolekut samale kontaktaadressile saata uudiskirju, siis ei tohi pakkuja seda ka teha.

Unustatud kliendid

Üks olulisemaid muudatusi määruks on säte, mis ütleb, et kui klient tahab olla unustatud, siis teenusepakkuja peab seda austama. Paljudele on tuttavad olukorrad, kus andes mingil põhjusel oma kontaktid mõnele ettevõttele, tabab inimest sealt lõputu pakumiste laviin, mida ei peata isegi pidev äräütlemine ja palumine, et ärge rohkem tülitage. Uue määru järgi peab andmetöötleja kustutama subjekti andmed, kui isik on seda palunud.

interstuhl

Tasakaalutool UP^{IS1}

UPis1 sobib ühtmoodi hästi töö-, koosoleku- ja söögilaua taha. Kaalult kerge, reguleeritava kõrgusega, erinevad värvitoonid. Hind 155 €

elke
M Ö Ö B E L

KONTORITE
TERVIKLAHENDUSED

M Ö Ö B E L / V A L G U S T I D / A K S E S S U A A R I D

Kodisustussalong: Tedre 55, Tallinn / + 372 661 7320
Kontori ja avaliku ruumi sisustussalong: Rästa 18, Tallinn / + 372 662 7070
tallinn@elkemoobel.ee / www.elkemoobel.ee

KOMMENTAAR

Jätkusuutlikkus
Eesti märgiks

Eesti võiks oma digitaalse eesrindlase kuvandit rikastada, lisades sellele jätkusuutliku arengu eestvedaja rolli.

Rahvusvaheliselt on Eesti omandanud nutika e-riigi ja digitaalse eesrindlase kuvandi, mis sellest, et mõneti on tegu müüdiga – maine maksab ka midagi. Meie peamist prioriteeti Euroopa Liidu poliitika-valdkondades – digitaalse mõõtm eden-damist – püüti kinnistada ka ELi eesistuja-na eelmise aasta teisel poolel. Peaminister Ratas avaldas valitsuse tegevusest ülevaadet tehes soovi, et igal eurooplasel oleks vabadus elada oma elu täiel määral tur-valises, tugevas ja konkurentsivõimelises Euroopas. “See saab alguse avatud ja inno-vatsioonil põhinevast majandusest, mis toetab konkurentsivõimet, töökohtade loomist ja ettevõtteid.”

Kuldsed sõnad, teeme ära! Aga kuidas? Vast pole kõige kavalam kramplikult püsi-da vaid ühe ja sellesama digiteema juures, mis pealegi kaugeltki kõiki Euroopas ei huvita (Angela Merkeli kuulus tukkumi-ne ELi valitsusjuhtide tippkohtumisel Tal-linnas pole ainus märk). On teisigi atrak-tiivseid turumudeleid, mida tööse võtta ja muuta oma teemaks.

Mitmed Euroopa riigid, eriti Suur-britannia, Holland, Põhjamaad, on vii-mastel kümnenditel võtnud kasutusele jätkusuutlikke arendusi, rajanud rohelisi hooneid ning terveid linnakuid. Meil on mõningaid analoogilisi näiteid Tallinna sadamapiirkonnas ja Ülemiste Citys, ent enamasti on kiire kasusaamise eesmär-gil püsti pandud vähekestlikke karpe, mis peavad vastu umbes kümnen-di. Samal ajal on jätkusuutlik roheline ehitamine ja sel-lega seonduv innovaatiline tehnoloogia üha tõusvad trendid ning Eestil püsib oma šanss hakata teejuhiks.

Tulevik on jätkusuutlik

Ainuüksi Euroopas paigutatakse rohelisse ehitusse alates 2020. aastast hinnanguliselt 6 miljardit eurot, seda igal aastal. Miks peaks meie ettevõtted koos inimeste-ga ilma jääma uutest töökohtadest ja rik-kama põlvkonna loomisest?

Eesti olemasolevale uuendusmeelsele kuvandile saaks kenasti külge haakida jät-kusuutliku kinnisvara ja taastuva energia.

Kui Eesti peaks end läbi murdma jät-kusuutliku arenduse üheks liidriks, po-leks tegu pelgalt mainekujundusliku asja-ga, vaid kaasneksid hüved ja kasvav heaolu tarbijaile – kokkuvõttes võidavad Eesti ela-nikud. Jätkusuutliku arenduse liidri nišš on Euroopas veel saadaval, samas kõnetab teema mõlevaid inimesi aasta-aastalt jär-jest enam.

KUIDO MERITS
KEN-klatri esindaja

„Ainuüksi Euroopas paigutatakse rohelisse ehitusse alates 2020. aastast hinnanguliselt 6 miljardit eurot.“

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised –
ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja
soodsaim võimalus soetada
Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja
kaastöid vajaduse korral lühendada.
Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajale-
hes Äripäev ja tema lisades avaldatud ar-
tiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajali-
sel, majanduslikul, poliitilisel või religioos-
sel teemal) on autoriõigusega kaitstud
teosed ning nende reprodutseerimine, le-
vitamine ning edastamine mis tahes kujul
on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta
keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu koh-
ta võtte pöörduda Pressinõukogusse.
pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Transport on riigi vereringe

**Riigi kõigi osade sidumine üht-
sesse vereringesse on aren-
gu seisukohalt ülilooline ja va-
jadusel tuleb selleks kasutada
ka erasektori abi.**

Veresoonkond inimese ke-
has täidab väga tähtsat rolli.
Arterites ja veenides liigub ve-
ri, mis kannab hemoglobiini-
ga hapnikku keha eri osade-
le. Kohalik kapillaarveresoo-
nestik viib väärt kauba ukse ta-
ha ja hiljem jäägid sealt ka mi-
nema. Masinavärk töötab õlita-
tult, inimkeha toimib. Kui juh-
tub, et õnnetuse või haiguse jä-
rel verevarustus katkeb, siis on
jama majas.

Toidunäljas kehaosa annab
sellest kiirelt märku (“jalg on
surnud”), kui see aga ei aita,
siis algab kärbumine, mis lõ-
peb alati väga halvasti.

Taristuobjektid täidavad riig-
is samasugust rolli. Mõõda
raudteid, teid ja sildu liiguvad
autod ja rongid, mis kannav-
ad kaupu ja inimesi erineva-
tesse riigi osadesse. Need oma-
korda liiguvad lõpptarbijateni
mõõda kohalikku liiklusvõr-
gustikku.

Kui liikumine katkeb või
on pikema aja jooksul häiri-
tud, pidurdub piirkonna areng
ning lõpuks lahkub elu sellest
hüljatud kohast.

Veresoontekirurgia on kallis

Maanteede, raudteede ja silda-
de ehitamine on võrreldama-
tult kallim ja keerulisem kui
kontorihooone või kaubandus-
keskuse rajamine. Näeme Tal-
linnaski, kuidas Ülemiste liik-
lussõlme ehitamine kestis aas-
taid, sama toimub Rocca Al
Mare uue ristmikuga.

Neljarealine tee Koseni –
mitu aastat me seda teinud ole-
megi? Kui palju see maksma
on läinud?

Keskmise neljarealise kiir-
tee ühe kilomeetri ehitamine
maksab koos maanteesildade-
ga umbes 5–7 miljonit eurot.

RAIVO HEIN
investor

„Kui liikumine
katkeb või on pi-
kema aja jooksul
häiritud, pidurdub
piirkonna areng
ning lõpuks lah-
kub elu sellest
hüljatud kohast.“

Sildade puhul maksab liht-
ne kaherealine konsoolsild 50
miljonit eurot kilomeeter.

Korrutame need arvud Kose
ja Tartu vahelise kaugusega või
siis Muhu ja mandri vahelise
distsantsiga ja saame summad,
mis kokku moodustavad riigi-
eelarvest 15–20%. Selge, et ilma
abita riik seda teha ei suuda.

Selle vastu aga on rohtu. Esi-
mene võimalus on riigivõlakir-
jad. Riik emiteerib pikaajalise
võlapaberi, mille ostavad kok-
ku investorid. Saadud raha eest
ehitatakse vajalik taristuob-
jekt. Võlakirjad on omakorda
kaubeldavad ka börsil.

Eesti jäärpäisus selle skee-
mi vältimisel on hämmastav.
Ostame ise samal ajal keskpä-
ga tasemel kokku teiste Euroo-
pa riikide kohustusi ning in-
vesteeringe kaudselt neisse riik-
kidesse. Aga jumala eest, mitte
oma riiki!

Erasektor tuleb appi

On ka teine võimalus. See on
PPP, mis tähendab era- ja ava-
liku sektori koostööd. Neid
vorme on mitmeid. PPP puhul
saab eraettevõtte riigilt õiguse
ehitada ja/või opereerida riik-
likult tähtsaid ja riigile kuulu-
vaid õigusi – maavarasid, teid,
sildu jne. BOT (ehita – opereeri
– anna tagasi) skeemid on kõi-
ge levinumad.

Sellisel juhul annab riik et-
tevõtjale välja kontsessiooni
ehitada ja hiljem opereerida
suuri taristuobjekte. Ettevõt-
ja leiab rahastuse, ehitab val-
mis ja korjab tasusid, et maks-
ta pangalaene ja teenida ka ka-
sumit.

Kontsessiooniperioodi lõ-
pus (tavaliselt 50 aastat) antak-
se objekt riigile, kes võtab kõik
kohustused ise üle.

Veel on olemas BTO (ehi-
ta – anna üle – opereeri), BOOT
(ehita – oma – opereeri – an-
na tagasi), BOO (ehita – oma –
opereeri). Neist variantidest on

veel omakorda alamkategoo-
riaid.

Suurbritannias on viima-
sel ajal levinud skeemiks DBFO
(projekteeri – ehita – finantsee-
ri – opereeri). See skeem on eri-
ti efektiivne. Ettevõtja ja riik
sõlmivad kontsessioonilepin-
gu, millega erategija võtab ko-
hustuse rajada ja opereerida
näiteks maanteed puhtalt era-
rahastuse toel. Samal ajal jääb
loodav objekt riigi omandusse
kohe algusest peale.

Vastutasuks garanteerib
riik ettevõtja võetud laenu
ja kohustused, mis võimaldab
saada eriti odavat finantseeri-
mist. Pärast tee valmimist jät-
kab ettevõtja ka tee opereeri-
misega.

Teeme otsuseid 100 aastaks

Erinevus BOTi ja DBFO vahel
seisneb selles, et kui BOTi pu-
hul korjab ettevõtja tee kasu-
tamise eest tasusid, siis DBFO
puhul on sõit tasuta. Kust tu-
leb sellisel juhul majandus-
lik mõte ettevõtjale? Riik tasub
varjuna taustal kõik ületusta-
sud, mis tähendab, et kaudselt
on kogu objekt ikkagi maksu-
maksja õlul.

Vahepealne variant on, kus
teetasusid võetakse nii pal-
ju, et kulud katta ja ettevõtmi-
ne nullis oleks. Selle juures aga
maksab riik ettevõtjale kogu
vajaliku krempli ehitamise ja
opereerimise eest kokkulepi-
tud tasu.

Riigi 100. sünniaastal võiks
valitsus julguse kokku võt-
ta ja teha nelja-aastasest vali-
mistsüklist kaugemale tulevik-
ku vaatavaid otsuseid.

Heas korras veresoonkond
aitab riigil elada ja areneda vä-
hemalt järgmised sada aastat.

Olgu selle toimimiseks vaja-
lik saarte püsiühendus, Tallin-
na–Tartu maantee või ida-lää-
nesuunaline tunnel Tallinna
all, mis leevendaks haiget liik-
lusolukorda pealinnas.

KOMMENTAAR

Hiina digiplatvormid tungivad peale

**Unustage Google, Facebook ja
Amazon, uued tulijad on hoo-
pis hiinlaste Tencent, Baidu ja
Alibaba.**

Mis on ühist Eesti sõiduja-
gamisteenusel Taxify, Roots-
i muusikaplatvormil Spotify ja
Sooma mänguvalmistajal Su-
percell? Nendesse ettevõtetes-
se on hiljuti investeerinud Hii-
na ettevõtted, ja mitte tavalis-
ed ettevõtted, vaid suured Hii-
na digiplatvormid.

Hiina digiplatvormide roll
kasvab kiiresti ning need laie-
nevad jõudsalt väljaspool Hii-
nat. Konsultatsioonifirma Mc-
Kinsey möödunud aasta det-
sembris avaldatud raporti jär-
gi on Hiina osakaal globaal-
ses e-kaubanduses 42 protsen-
ti. Võrdluseks, et kümme aas-
tat tagasi oli Hiina osakaal vä-
hem kui üks protsent. Globaal-
sete laienemisvõimaluste ot-
simine on üha enam tingitud
sellest, et Hiina platvormid on
mobiilsidekesksed ja mobiil-

MEELIS KITSING
Arenguseire Keskuse
uuringute juht

„Hiinlaste laienemisel
Euroopasse ja USAsse
võib takistuseks saada
konkurentsipoliitika.“

li kasutajate arv Hiinas hakkab
pidurduma.

Hiina juhtivad platvormid
Tencent ja Alibaba on inves-
torid sõidujagamisetevõttes
Didi Chuxing, mis on investee-
rinud lisaks Taxifyle ka näiteks
USA sõidujagamisteenuses-
se Lyft, India Olasse ja Grabis-
se Kagu-Aasias. Tencent on ost-
nud vähemusosaluse Teslas ja
Snapis. Teine suur Hiina digi-
platvorm Alibaba teeb näiteks
logistika vallas koostööd Ees-
ti Postiga.

Hiina digiplatvormide kas-

vumudel on erinev Eestis ja
Euroopas rohkem tuntud USA
platvormidest. Hiina Elekt-
roonika Teaduste ja Tehnoloog-
ia Ülikooli õppejõud Dr Kai
Jia rõhutas veebruaris Aren-
guseire Keskuses tehtud ette-
kandes, et USA platvorme ise-
loomustab vertikaalne integ-
ratsioon, kus investeeritakse ja
ostetakse kokku samas väär-
tusahelas olevaid ettevõtteid.
Hiina platvorme iseloomus-
tab horisontaalne laienemi-
ne, kus laienetakse erinevates-
se valdkondadesse ning oste-
takse osalisi vertikaalselt in-
tegreeritud platvormides. Sel-
le poolest on kolme domineer-
iva Hiina platvormi Alibaba,
Baidu ja Tencenti laienemis-
strateegia sarnane, kuigi detai-
lides ja rõhuasetustes võib lei-
da erinevusi.

Hiina platvormide laie-
nemisel Euroopasse ja USAs-
se võib tõeliseks proovikiviks
osutada konkurentsipoliitika.

Hiina võimud on seni pööra-
nud vähe tähelepanu digiplat-
vormide reguleerimisele. Sa-
mas on regulatsioon üks põh-
jus, miks USA platvormid on
kasvanud n-ö vertikaalsetes si-
lodes ning horisontaalne laie-
nemine on osutunud keeruli-
seks.

Privaatsus ja julgeolek

Eriti Euroopas soovitakse re-
gulatsioonide abil suurendada
süsteemselt oluliste platvormi-
de neutraalsust ning vähenda-
da informatsiooni asümmeet-
riat ja võrgustiku efektist tu-
lenevaid negatiivseid kõrval-
mõjusid. Selles kontekstis ei
ole välistatud, et rõhuasetus
poliitilistes aruteludes hakkab
Euroopas muutuma. Lisaks
USA platvormidele hakatakse
rohkem tähelepanu pöörama
Hiina platvormidele. Sellest tu-
lenevalt kandub rõhuasetus
rohkem julgeolekupoliitikale
ja tehnoloogia siirdele.

JUHTKIRI

Töö kõrvalt õppimine peab muutuma tavaliseks

Ülikoolid peavad pöörama näo täiskasvanud õppijate poole, sest noori tuleb peale vähe ja elukestev õpe muutub paratamatuks.

Haridusministeeriumi usinad ametnikud on hakanud ette valmistama uue kõrgharidusseaduse eelnõu. Eksperdid kogunevad töörühmadesse ning esitavad ettepanekuid, ajalehtede arvamuskülgedel arutletakse tasuta ja tasulise kõrghariduse plusside ja miinuste üle ning rahanälgas ülikoolid proovivad lobistada endale otsustusõigust võtta õppima ka mõne eelneva haridusastme vahele jätnud eduinimesi.

Äripäev leiab, et kindlasti peaks Eesti kõrgharidussüsteem olema senisest paindlikum ning arvestama rohkem täiskasvanud õppijaga, kuna pidev enesetäiendamine ning töö kõrvalt õppimine on muutunud konkurentsivõime säilitamisel vältimatuks.

SA Kutsekoda OSKA vanemanalüütik Siim Krusell kirjutab Äripäevas ilmunud aramusloos, et demograafiliste piirangute tõttu ei saa Eesti edasine majanduskasv tugineda tööhõive kasvule. Järgmise kaheksa aasta jooksul jääb tööealisi ehk 20–64aastasi vähemaks 43 000 võrra. Kui me soovime, et Eesti majandus jätkaks kasvamist, siis saab aluseks olla innovatsioon, tootlikkuse suurendamine ning väärtusahelas kõrgemale positsioonile lii-

kumine. Ehk targem tööstus ning targemad ja parema ettevalmistusega töötajad.

Kui me paneme siia kõrvale ka aasta-aastalt kahaneva koolilõpetajate arvu, saabki selgeks, et ülikoolide roll ühiskonnas saab olla järjest rohkem täiskasvanud õppijatele ümber- ja täiendusõppe võimaluste pakumine.

Paraku on elu liikunud pigem vastupidises suunas. Alates 2012. aastast kehtima hakanud "tasuta kõrgharidusega" kadus ülikoolidel õigus õppurilt õppemaksu võtta ning see tõi kaasa avatud õppe võimaluste olulise vähenemise. Töötaval inimesel muutus väga keeruliseks õppimise ja töötamise ühildamine.

Eesti ei saa lubada raiskamist

Kuigi kavatsused olid ilmselt head, võib "tasuta kõrghariduse" projekti sellisel kujul ilmselt läbikukkunuks tunnistada. Praegu leiabki toonase haridusreformi arhitektide pigem tasulise kõrghariduse pool-dajate ridadest.

Äripäev on seda meelt, et kindlasti ei tohiks ühelgi andekal inimesel jääda kõrgharidus omandamata üksnes majanduslike võimaluste puudumise tõttu. Kõigil inimestel peab olema võimalus aren-

dada välja oma potentsiaal täies mahus ja saada haridus, mis vastab tema võimetele, töökusele ja õpitahtele. Eesti ei ole nii rikas ühiskond, et saaks lubada endale ande raiskamist.

Teisalt ei näe Äripäev mingit põhjust pakkuda maksumaksja kulul igal aastal lävendipõhist kõrgharidust sadadele mugavus- ja moerialade lõpetajatele, kelle järele tööturul tegelik vajadus puudub. Tasuta õppekohtade arvu erinevatel erialadel võiks dikteerida riiklik vajadus ning neile võetaks õppima vaid andekamaid.

Tartu Ülikooli eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop leiab, et piirangute asemel võiks riik ülikoolidele anda vabaduse teenida ühiskonda talle jõukohasel moel ning harida täiskasvanud õppureid, küsides õppemaksu.

Kindlasti peab Eesti kõrgharidussüsteem hakkama rohkem tähelepanu pöörama täiskasvanud õppijate vajadustele. Alati ei ole selleks vaja muuta ka seadusi ja nõuda endale erandite tegemise õigust, vahel piisab mõtteviisi muutmisest. Üks on kindel – kiiresti muutuv maailmas konkurentsivõime säilitamiseks tuleb meie põlvkonnal õppida rohkem ja kestvalt kui ühelgi varasemal.

KUULA ÄRIPÄEVA

Kogu tarkus pilve?

Miks tasub ettevõtetele infotehnoloogilisi lahendusi hankida aina rohkem majast väljast? Saates "Viimane mudel" on külas on Harju Elektri IT-juht Kaarel Allikmäe ja Tellis Eesti ärikliendiüksuse direktor Tarmo Kärnsa. Saadet juhib Ken Rohelaan.

► Kuula Äripäeva raadiot sagedusel 92,4 MHz või veebiaadressil raadio.aripeev.ee.

100

tuhande uue geenidoonori geeniandmed soovitakse tänavu koguda Eesti Geenivaramusse. Valitsus on geeniprojektile eraldanud 2018. aastaks 5 miljonit eurot.

20 aastat vana, aga ikka uus!

20 AASTAT Äripäeva TEABEKESKUS

www.teabevara.ee

REPLIIK

Talsingi tunnel Euroopa ja Aasia ühenduslüliks

Tallinna–Helsingi tunnelil pole ainult piirkondlik ega isegi üle-euroopaline tähtsus, vaid asjaolude kokkulangemisel on sellest tunnelist saamas oluline lüli globaalsete ühenduste mõõtmises.

Nimelt on kliimamuutuste ja Arktika jää sulamise tõttu praeguseks lahti ja laevatatav ühendustee Vaiksest ookeanist Euroopasse mööda Põhja-Jäämerd, mis veel mõni aeg tagasi oli jää tõttu võimatu.

Nii on tekkimas Aasiast Põhja-Euroopasse ning vastupidi uus laeva- ja kaubatee. See

URMAS PAET
eurosaadik (Reformierakond)

» On tekkimas Aasiast Põhja-Euroopasse uus laevatee, mis on kuni 40% lühem kui senine.

on kuni 40% lühem ning see- ga kiirem kui senine peamine suund lõunamerede kaudu. Ka pole sel marsruudil veel näiteks piraatluse probleemi.

Lähim võimalik koht selle laevatee Euroopa-poolses otsas olevaks suursadamaks on Põhja-Norras, näiteks Kirkenesi piirkonnas, kus selle rajamise analüüsimine on hoo sisse saanud. Sealt on edasine lüli Põhja-Norra ja Helsingi vaheline loodav raudteeühendus ning edasi Tallinna–Helsingi tunnel ning Rail Balticu raudtee Kesk-Euroopasse ning sealt eda-

si Lääne-Euroopasse. Seega on Eestil ja Soomel ning Tallinna–Helsingi tunnelil koos Rail Balticu raudteega võimalik oluline roll uues globaalses ühenduses Euroopa ja Aasia vahel.

Nüüd tuleks Eestil ja Soomel koos edasi liikuda projektile tugeva määndžmendi loomisega ning täiendavate keskkonna- ning geoloogiliste uuringutega. Samuti tuleks võimalikult varases staadiumis kaasata ka Euroopa Komisjon, sest edasises on sellest suur tugi.

ALLIKAS: URMAS PAETI BLOGI

Äripäeva
raadio
92,4
Ausalt ja kartmatult

www.vali-it.ee

Tarkvaraarenduse praktikandid Vali IT! programmist

Reaalne võimalus leida tarkvaraarendusse lisatööjõudu!

“Vali IT!” on unikaalne ettevõtjate ja riigi koostöös ellu kutsutud täiskasvanute ümberõppe projekt.
Osalejad on läbinud 6 nädalat kestnud praktilise tarkvaraarendaja baasoskuste
intensiivkoolituse BCS Koolituses või IT Koolituses (Java või C#).

Üle 20 ettevõtte on juba saanud endale töötaja Vali IT! projektist.

Osalejatele sobib praktika järgmistes tööloikudes:

- arendamine
- testide automatiseerimine
- andmebaaside skriptimine
- UI/UX disain
- erandjuhtudel ka analüütika (eelneval kokkuleppel osalejaga).

Ettevõtte praktika kestab 8 nädalat ja on tasustamata.

60%

lõpetajatest töötab
tarkvaraarendusega
seenduval ametikohal.

**Praktikantide profiilidega
tutvumiseks võta ühendust:**

BCS Koolitus:

Olga Kitshard

564 76 512

olga.kitshard@bcs.ee

IT Koolitus:

Kristel Konsa

555 18 954

kristel@koolitus.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Koolitusprojekti rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi toetuskeemist „Digitaalse kirjaoskuse suurendamine”. | Lisainfo: www.vali-it.ee

VEEL JÕUAD!

Pärnu Tarneahelakonverents

22.–23. märts 2018
Pärnu, ESTONIA Resort Hotel & SPA****

Fookuses:

- Puudused tarneahelas – Eesti reaalsus
- Juhtimine: meeskond, raha, planeerimine
- Hankimine ja ostmine
- Logistika ja ladustamine
- Suur tulevik

499 €
(598,80 km-ga)

“Midagi on puudu...”

Äripäev

Tööstusuudised.ee

Logistikauudised.ee

Resort Hotel & Spa
ESTONIA

7Kohvipoissi

Registreeri kohe! www.konverentsid.ee

JUHTIMIS-
LABOR

Pärnu
Konverentsid

Kuidas kasutada võimu õigesti ja tõhusalt?

- Kuidas juhtimisel võimu kasutamise mitte liiale minna?
- Kuidas vastu võtta vajalikke otsuseid?
- Kuidas suurendada isiklikku mõjujõudu?
- Kuidas päästa valla võimuse peituv loovusepotentsiaal?
- Kuidas inimesi mõjutada ja motiveerida?
- Kuidas arendada juhile olulisi isikuomadusi?
- Kuidas jääda rasketel hetkedel siiski inimlikuks?

4. mai

Von Stackelberg Hotelli
Töllakuur

Soodsaim hind 31. märtsini

Vaata: pood.aripaev.ee

27%**Tallinna börsi väärtusest on kümne suurema aktsionäri käes, koguma-hus 0,75 miljardit eurot.****EDETABEL****22 investori börsivara ulatub üle 10 miljoni**

Tallinna börsil noteeritud ettevõtete aktsiate väärtus eurodes (omandused eraisikuna ja ettevõtete kaudu kokku)

BÖRSIGIGANDID

Tallinna börsi suurimad rahaliigutajad

Tallinna börsil tegutseb paarkümmend tuhat investorit, kelle käes on kokku 2,7 miljardi euro eest aktsiaid. Kuigi investeerimisaktiivsus näib taas rohkem rahva sekka jõudnud olevat, valitsevad Tallinna börsil insaiderid, välismaised fondid ja pensioniraha.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee**Äripäev**

Kui investeringute taha nimed kirjutada, on Eesti vaieldamatult rikkaimad aktsiaomanikud ettevõtete kunagised rajajad-suuromanikud. Investorite esikümme on muljetavaldav: nende kätte on koondunud aktsiaid ei rohkem ega vähem kui kolmveerandi miljardi euro eest. Seega kontrollivad nad ca 27 protsenti Tallinna börsi aktsiarahast.

Tallinna börsi nominaalselt kõige rikkama investori tiitlit hoiab enda käes Olympic Entertainmenti rajaja ning praegune nõukogu liige Armin Karu. 1993. aastal loodud ettevõte on paisunud rahvusvaheliseks. Selle turuväärtus ulatub 285 miljoni euro juurde, sellest Armin Karu jagu on ligikaudu pool. Ka tema kaasteelise Jaan Korpusovi suur aktsiavarandus Tallinna börsil – 54 miljonit, mis toob talle edetabelis 7. koha – pärineb Olympicust.

Ettevõtte aktsia on viimastel aastatel küll surve all olnud, aga kui peaks realiseeruma Tallinna börsil tihti nähtav fenomen – pikka aega varjusurmas olnud aktsia hakkab erakorraliste asjaolude peale vilkalt liikuma – on Karul põhjust rõõmustamiseks.

Dividend kasvatas varandust

Teise koha hõivab ligi 90 miljoni euroga Merko Ehituse nõukogu esimees Toomas Annus, kellele toob kõrge positsiooni pea-aegu poolte Merko Ehituse aktsiate omanine peamiselt Riverito-nimelise ettevõtte alt. Talle tõi tugeva rahahüppe veebruaris avaldatud head majandustulemused ja tänavune üheeurone rekorddividend. Viimase kolme kuuga on aktsia kosunud ligi 20 protsenti võrra.

Rahaliselt kõige suuremat, enam kui 300miljonilist aktsiaporfellit hoiab enda käes Tallinki suuromanik Infortar. Pärast Hansapanga-Telekomi lahkumist sai Tallinkist börsi üksik hiiglane, mille väärtus moo-

» See, et suur osa ettevõtte aktsiatest kuulub väikesele ringile inimestele, on täiesti normaalne ja mujal maailmas on samamoodi.

Tallinna börsi juht Kaarel Ots

dustab 0,8 miljardiga peaaegu kolmandiku kõikide Eesti börsifirmade turuväärtusest. Seepärast pole üllatav, et just sinna on kõige meelsamini raha paigutanud välismaised fondid, alates Citigroupiga seotud ettevõtetest ja lõpetades maailma suurima investeerimisfondiga, Norra nn naftafondiga, mis kasvatab riigi käsul norrakate pensioniraha.

Tallinki kolmik eesotsas

Tallink on oma suuromanikud rikkaks teinud: Enn Pandile, Ain Hanschmidtile ja Kaarel Järvelillele – Infortari omanikele – kuulub ettevõttest enam kui kolmandik. See viib nad investorite edetabelis kõrgele kohale – Enn Pant platseerub 89 miljoni euroga kolmandaks.

Turuväärtuselt Tallinna börsi teine ettevõte Tallinna Kaubamaja jääb Tallinkist poolega maha, kuid selle suurinvestorid on siiski rikkaimate eestlaste seas. Kõige suurem jupp Kaubamajast, 67 protsenti, kuulub NG Investeeringutele. Sellest omakorda 69 protsenti NG Kapitalile, mis jaguneb võrdselt Andres Järvingu, Andres Vanaselja, Enn Kunila ja Jüri Kõo osahingute vahel. Neil kõigil on Tallinna börsil aktsiaid kokku enam kui 46 miljoni euro eest. Tallinna Kaubamaja on oluliselt kasvatanud ka Monica Pihlaku varandust, kes on – puhtalt kodumaist aktsiakapitali arvestades – üks Eesti rikkamaid naisi.

Rain Lõhmus ja Andres Viisemann võlgnevad tänu miljonite eest LHV paisuvalle pangarile, milles nad arvestatavat osalust hoiavad.

Eesti aktsiate poolest rikkaim naine on aga 22miljonilise Silvano-osalusena Mari Tool. Ta sai börsiettevõtte suuromanikuks 2013. aastal, mil tema mees, Silvano Fashion Groupi nõukogu esimees Toomas Tool aktsiad temale üle kandis.

Kohalikul börsil on korralik kihistumine: esimese 25 investeerimiskonto käes on 1,8 miljardi euro eest aktsiaid. Investorite esisaja käes 2,3 miljardi euro suurune varandus. Väikeinvestorite osa börsil on arviliselt suur, rahalises mõttes aga õige til-

FOTOD: ANDRAS KRALLA,
TERJE LEPP, IVAR KULDVER,
VEIKO TÖKMAN**1. Armin Karu**
128 527 704**2. Toomas Annus**
89 880 281**3. Enn Pant**
89 372 088

luke. “Vaatame seda niimoodi: börsiettevõtted on ettevõtted nagu kõik teised. Neil on enamasti suuromanikud, kes meie ettevõtluse lühikese ajaloo tõttu on tihti ka ettevõtte asutajad. Teisalt on ettevõtete loojad ja suuromanikud börsile tulekuga andnud võimaluse kõigile teistele saada ettevõtte kaasomanikuks. Selles valguses on see, et suur osa ettevõtte aktsiatest kuulub väikesele ringile inimestele, täiesti normaalne ja mujal maailmas on samamoodi,” kirjeldas olukorda Tallinna börsi juht Kaarel Ots.

Suured tegijad otsivad kasvu

Swedbank Marketsi finantsturgude valdkonnajuht Andres Suimets ütles, et tema on täheldanud välismaiste fondide huvi kasvu siinsete ettevõtete vastu. Kui enamik institutsionaalsetest investoritest on olnud siin n-ö vanad ja pikka aega Eesti börsil tegutsenud, siis nüüd näivad olevat hakanud puhuma uued tuuled. “Viimasel ajal on tekkinud ka uusi huvilisi, kes pole üldse varem meie turul investeerinud või on pikalt eemal olnud. Üldiselt on makromajanduslik olu-

kord olnud mõnda aega soosiv ja ettevõtete käekäik on paranenud – see on toonud huvi ka välismaalt siia... Teisalt on murekoht alati likviidsus ning institutsionaalsete investorite nõuded sellele,” rääkis Suimets.

Mahtu on välisfondid leidnud. Näiteks Citigroupi ja tema allüksustega seostatavad fondid on Eesti aktsiatesse paigutanud raha suurusjärgus 200 miljonit eurot, Firebirdi erinevad fondid ligikaudu 50 miljonit. Tallinkis hoiab positsiooni ka maailmakuulus Blackrock oma Frontiers Investment Trustiga. Seevastu Malta Terra Partners Asset Management likvideeris hiljuti oma ainsa Eesti aktsiapositsiooni, nimelt Silvanos.

Eesti aktsiaturu võimsamate osaliste hulka kuuluvad kahtlemata pensionifondid. Näiteks Swedbanki, SEB ja LHV pensionifondidel on siin raha kasvamas kokku pea 54 miljoni euro jagu. “Pensionifondis on investeringute omanik lõpuks fondiga liitunud inimesed ehk pensionifondide kaudu on Balti börsil noteeritud väärtpaberitesse investeerinud veel tuhanded ja tuhanded inimesed,” ütles Ots.

4. Ain Hanschmidt

81 212 583

5. Kalev Järvelill

78 792 815

6. Rain Lõhmus	73 256 455
7. Jaan Korpusov	54 106 292
8. Andres Järving	51 992 739
9. Andres Vanaselja	46 862 317
10. Enn Kunila	46 854 588
11. Jüri Kõo	46 854 588
12. Andres Viisemann	28 115 609
13. Hans H. Luik	22 663 008
14. Mari Tool	22 080 000
15. Sven Lennart Alpstal	15 320 087
16. Endel Palla	14 134 702
17. Mai Kaarepere	13 372 876
18. Toomas Luman	12 961 838
19. Tiina Kirsme	12 451 282
20. Monica Pihlak	12 393 198
21. Ernesto Achille Preatoni	11 416 131
22. Tiina Möis	11 306 049

ALLIKAS: NASDAQ, ÄRIPÄEV

EDETABEL

Suurim aktsiapakk Tallinki suuromanikul

Tallinna börsil noteeritud aktsiate väärtus eurodes

1. Infortar AS	313 374 682
2. OÜ NG Investeeringud	275 615 224
3. AS Riverito	137 621 009
4. Baltic Cruises Holding, L.P.	132 647 173
5. OÜ HansaAssets	128 520 353
6. ING Luxembourg S.A. AIF Account	96 562 994
7. United Utilities (Tallinn) B.V.	75 551 309
8. Tallinna Linnakantselei	74 248 691
9. Nordea Bank AB	69 382 859
non-treaty clients	
10. OÜ Hendaya Invest	54 072 391
11. Clearstream Banking Luxembourg S.A. clients	49 620 139
12. Baltic Cruises Investment L.P.	45 426 030
13. ING Luxembourg client account	39 545 584
14. AS Lõhmus Holdings	38 505 404
15. State Street Bank and Trust Omnibus Account	37 037 538
16. Harju KEK AS	35 301 120
17. Rain Lõhmus	28 323 067
18. Nordea Bank AB Finland Branch non-treaty clients	26 651 202
19. Viisemann Investments AG	22 976 751
20. AS SEB Pank clients	22 080 000
21. Firebird Republics Fund Ltd	22 067 794
22. LHV Pensionifond L	21 333 033
23. Ambient Sound Investments OÜ	20 642 417
24. Nordic Contractors AS	19 808 957

VÕRDLOS

LHV-i kõige rohkem pensioniraha Eesti börsil

eurodes

LHV	29 448 286
Swedbank	20 249 695
SEB	3 886 634
kokku	53 584 616

TASUB TEADA

Kus on norrakate pensioniraha?

Maailma suurim investeerimisfond, Norra riiklik pensionifond, mis on paisunud enam kui triljonile dollarile, liigutab Eestis raha juba pikemat aega.

Balti börsil tunneb ta ära konto Citibank (New York)/ Government of Norway järgi.

Kokku on sellel märtsi seisuga Tallinna börsile paigutatud 12 miljonit eurot.

Suurima jupi on norrakad pannud Olympicu aktsiate alla: 3,7 miljonit. Sellele järgneb Tallink 3,4 ja Silvano 2,3 miljoni euroga.

Miljoniinvesteeringud on norrakatel tehtud ka Tallinna Kaubamajasse ja Merko Ehitusse. Ligi pool miljonit on paigutatud Ekspress Gruppi.

AINULT VEEBIST

Vaata lisaks Tallinna börsile paigutatud välisraha TOPI.

www.aripaev.ee

IPO

Spotify aktsia tuleb müügile aprillis

Rootsi muusikateenus Spotify tuleb New Yorgi börsile ebatavalise otsemüügiga 3. aprillil.

Tuuriga, mida tavaliselt peetakse suletud uste taga valitud suurinvestoritele, alustas Spotify kaasasutaja ja juht Daniel Ek firma tutvustamist veebistriimi vahendusel, kirjutas Wall Street Journal.

Ettevõtte teatel Spotify ra-

ha ei vaja, kuid tahab, et aktsionärid saaksid soovi korral oma osaluse müüa. Samuti on neile tähtis, et esimesel kauplemispäeval oleks võrdne ostuvõimalus kõigil investoritel, mitte valitud vähestel.

Esitluse järgi pole ettevõtte prioriteediks praegu mitte kasum, vaid kasv. 26. märtsil avaldatakse selle finantsaasta prog-

noos. Möödunud aastal sai Spotify 461,3 miljonit dollarit kahjumit. Käive oli 4,99 miljardit dollarit.

Spotify IPOt on peetud selle aasta üheks oodatumaks. Aktsiatel pole IPO hinda, vaid need paisatakse lihtsalt müüki. Ettevõtte väärtust hinnatakse 23 miljardi dollari juurde.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (1)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,75	0,75	1,15	1,25	1,35	-	350
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägli	kuu püsijäägli
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (1)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
Inbank	-	-

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank

Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee

Versobank

Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501, www.versobank.com

Tallinna Äripank

Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE EMITEERITUD VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	lunastamine	kupongi-määr	intressi-maksed	nominaal, €	emissiooni-maht, €	kauplemis-koht
PlusPlus Capital	EE3300111293	1.10.2018	9,00%	kvartaalne	100	3 000 000	-
Creditstar	EE3300111368	1.06.2019	11,00%	kvartaalne	1 000	7 500 000	-
Creditstar	EE3300111053	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000	-
Storent Investments	LV0000802304	30.06.2020	8,00%	kvartaalne	100	10 000 000	-
Tomson Holding	EE3300111269	15.08.2020	12,00%	kvartaalne	100	2 400 000	-
PlusPlus Capital	EE3300111327	1.12.2020	11,00%	kvartaalne	100	10 000 000	-
luteCredit Europe A11	EE3300111442	15.02.2021	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000	-
Mainor Ülemiste	EE3300111343	5.04.2023	5,50%	kord poolaastas	100	2 650 000	First North
Admiral Markets (allutatud)	EE3300111251	28.12.2027	8,00%	kord poolaastas	100	1 826 800	Tallinna börs

Tabel on esitatud turuülevaate andmiseks ja ei ole kasitletav väärtpaperite pakumisenä.

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 230, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

Luminor Pensions Estonia

15.03

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Luminor A Pensionifond, EUR	1,14	1,14	1,14	3,39	-0,27	1,58	1,26	3,87	226 631 053,85
Luminor A Pluss Pensionifond, EUR	0,99	0,99	0,99	5,06	-0,51	1,32	1,79	5,13	33 044 600,82
Luminor B Pensionifond, EUR	1,01	1,01	1,01	2,35	-0,07	1,79	0,75	2,34	24 435 425,98
Luminor C Pensionifond, EUR	0,88	0,88	0,88	1,95	-0,29	0,74	-0,07	1,45	12 933 778,70
Luminor Aktsiad 100 Pensionifond, EUR	1,57	1,60	1,58	7,27	-0,8	0,97	2,29	6,78	12 326 379,33
Luminor Intress Pluss Pensionifond, EUR	0,80	0,82	0,81	2,23	-0,44	0,94	0,37	2,49	2 479 935,09

Luminor Pensions Estonia AS

Liivalaia 45, Tallinn 10145, tel 628 3300, faks 710 1251, info@luminor.ee, www.luminor.ee

A

Äripäeva Akadeemia

18.04–25.04.2018

Kestus: 2 päeva

Peeter Parvelo

749 € (km-ga 898,80 €)

Kehtib kuni 22.03.18

Tavahind: 799 € (km-ga 958,80 €)

Info ja registreerimine: Harri Jõgis / tel: 667 0283 / e-post: harri.jogis@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

Tootmise

peenplaneerimine

Kuidas muuta tootmine kulusäästlikumaks ja kliendi jaoks paindlikumaks?

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Mida valivad profid
Rootsi börsilt?

Sirvisin Rootsi majanduslehe Dagens Industri läinud nädala numbreid ja leidsin sealt ühe põneva ülevaate.

Lehe ajakirjanikud on ära teinud suure töö ja pannud 22 analüüsimaja soovituste ning Rootsi 18 suurema varahalduri portfelleid põhjal kokku kirju tabeli, kust saab hea ülevaate, kes on Rootsi börsil analüütikute ja fondijuhtide lemmikud ja kelle vastu erilist huvi ei tunta. Näiteks kui ot-sisin välja rõivaketi H&M, millele ajalehte-de pealkirjad müügi- ja laonumbrite pealt jälle suuri kahjumeid ennustavad, on maaklerfirmade hinnang lausa jäine. Sa-mas on selges soosingus näiteks ehitusfir-ma Skanska ja pankadest Swedbank.

Peavoolu strateegia

Ma ei saa seda tabelit siin ümber jutustada ega ära tükkida – keda huvitab, saavad läi-nud kolmapäeva Dagens Industrist järele vaadata. Küll aga võin kirjeldada, millised on aktsiad, mis meeldivad nii analüütiku-tele kui ka varahalduritele.

Dagens Industri on selle strateegia ni-metatud peavoolu strateegiaks. Sinna lii-gituvad tooraineaktsiastest kaevandus-firma Boliden, eeldusega, et tsingi ja va-se hind püsib kõrge, ning tööstusaktsia-test Volvo, millele annab hoogu tugev seis veokite turul. Tarbekaupade tootjatest on analüütikute ja varahaldurite soosik Essity ja pankadest suure eluasemelaenuport-felliga Swedbank. Swedbankist on saanud Põhjala kõige tulusam ja kuludelt efektiiv-sem suurpank.

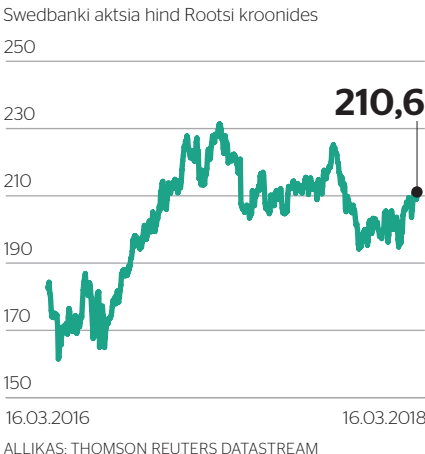
Investeeringufirmadest on analüütiku-te seas kõige populaarsem Rootsi Wallen-bergide tööstusperekonna investeeringu-firma Investor, varahalduritele meeldib aga enam Kinnevik, mis on rohkem pa-nustanud e-kaubandusele ja telekommu-nikatsioonile. Tervishoiu on eelistuseks ravimifirma Astra Zeneca, tehnikas He-xagon ja telekomis Telia, mis ahvatleb hea tootlusega.

Riskantsem viis teenida

Riskantsem strateegia on panustada akt-siatele, mida enamik analüütikuid praegu

Riskantsem strateegia on panustada aktsiatele, mida enamik analüütikuid praegu ei soovita, eeldusel, et peavoolu arvamus ei ole õige.

HIND
Swedbanki aktsia on üks analüütikute favoriite

ei soovita, eeldusel, et peavoolu arvamus ei ole õige. Sellisesse portfelli on Dagens In-dustri börsitoimetus noppinud tooraine-aktsiastest Lundin Petroleumi, tööstussek-torist lukufirma Assa Abloy, mis on näi-teks välisanalüütikute soosik, ning tarbe-kaupadest ICA.

Pankadest panustatakse Handelsban-kenile, mis on kriisides vastupidavust näi-danud. Siia liigituvad tervishoiust Getin-ge, mis on valmistanud ridamisi pettumu-si (kas saab enam halvemaks minna?), te-leoperaatoritest Millicom ning tehnikast Ericsson, kelle saneerimisjõupingutus-te suhtes on enamik fondivalitsejaid skep-tilised.

Võib ka valida sellise strateegia panus-tada ettevõtetele, mida analüütikud soo-vitavad, kuid millele fondijuhid pole veel panustanud. Siis tuleks osta ehitusfirma Skanska ja tubakatootja Swedish Match aktsiaid.

Selgeks favoriidiks on praegu aga tsük-lilised telekom-i ning toorme- ja tööstus-sektori aktsiad.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsituses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsitusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase inves-teerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäe-va tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL
Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

-0,22%

väärtus 292 556,12 eurot
52% aktsiad / 38% raha / 10% võlakirjad

Ryanair	1,11
Microsoft	1,01
EWZ	0,47
Baltic Horizon	0,39
Apranga	0,39
Statoil	0,28
OEG	0,26
Berkshire Hathaway	0,16
Apple	0,08
Tallink	0
EFTEN Real Estate Fund III	-0,64
Lerøy Seafood	-1,8

Viimased tehingud

Märkis: 19. detsembril 75 Admiral Markets Asi allutatud võlakirja hinnaga 100 eurot võlakirja kohta. Tehingusumma oli 7500 eurot ja tehingutasu 3,2 eurot.

Märkis: 17. novembril 75 EFTEN Real Estate Fund III Asi aktsiat hinnaga 14 eurot aktsia kohta. Tehingusumma oli 1050 eurot ja tehingutasu 3,2 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimis-otsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsi-musi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil inve stor.toomas@aripaev.ee

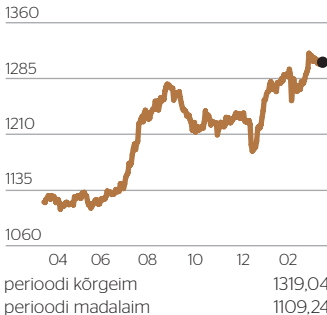
OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

1307,58

-0,12% ▼

PABERITÖÖSTUS

Metsä Board tõstis kasumiootust

Tselluloositoodete hea nõudlus ja hinnatase annab Soome pabe-rikontsernile Metsä Board alust arvata, et kasum tuleb esimeses kvartalis oodatust suurem, aktsia-hind vastas teatele pea 5protsen-dilise tõusuga.

Varem ootas Metsä Board, et esi-mese kvartali tegevuskasum tu-leb sama või pisut parem kui kvartal varem, mil see oli 54,4 mil-jonit eurot.

Kasvu põhjustena toob Metsä Boardi finantsdirektor Jussi No-ponen välja telluloosituru tuge-va seisu aasta algul, samuti kas-vab pikaküülise tselluloosi hind. Ka on paberiturul seis hea ning kontserni tehased töötavad suu-re võimsusega. Lisaks polnud esi-meses kvartalis ettevõtte tehas-es pikemaid hooldustöödega seotud pause.

Möödunud aastal teenis Metsä Board 1,8 miljardi eurose käibe juures 194 miljonit eurot tegevus-kasumit. Ettevõtte kavatseb divi-dendidena välja maksta 0,21 eu-rot aktsia eest.

PANE TÄHELE

Venezuela, millel on maailma suurimad naftareservid, võib naf-taturu pea peale pöörata.

Trumpi maksureformi kava tõi hiiglasliku aktsiate tagasiostmi-se laine.

PRFoods teatas, et veebruaris kasvas nii ettevõtte kogukäive kui ka võrreldavate tegevuste käive.

BÖRSIKAUBAD

Kütused	16.03	Värvilised metallid	15.03
USD		USD/t	
Nafta IPE, bbl	65,15	Alumiinium LME	2082,75
Nafta NYMEX, bbl	61,32	Vask LME	6889,5
Mootoribensiin, t	590,5	Plii LME	2410,25
Diislikütus, t	578	Nikkel LME	13612
Kerge kütteõli, t	573,25	Tina LME	21045
Masuut (1% väävel), t	349,75	Tsink LME	3275
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,639		
Põllumajandus	16.03	Väärismetallid	16.03
nael = 453,59 g		USD/units, units = 31105 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	117,65	Kuld COMEX	1311,61
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	346,4	Plaatina NYMEX	949,3
Kakao NYBOT, USD/t	2538	Palladium NYMEX	984,5
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	143,25	Hõbe COMEX	16,24
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	349		

VALUUTA

Austraalia dollar	AUD	1,587	Singapuri dollar	SGD	1,617
Bulgaaria leev	BGN	1,956	Suurbritannia nael	GBP	0,882
Hiina juaan	CNY	7,766	Šveitsi frank	CHF	1,170
Hongkongi dollar	HKD	9,629	Taani kroon	DKK	7,448
India ruupia	INR	79,8	Tai baat	THB	38,336
Jaapani jeen	JPY	130,26	Tšehhi kroon	CZK	25,431
Kanada dollar	CAD	1,607	Türgi liir	TRY	4,808
Korea won	KRW	1310,45	Ungari forint	HUF	311,01
Norra kroon	NOK	9,485	USA dollar	USD	1,228
Poola zlot	PLN	4,214	Bitcoin/USD	USD	8453,61
Rumeenia leu	RON	4,664			

BÖRS

Tallinn	16.03	Helsingi	16.03
aktsia		aktsia	
Arco Vara	1,420	Alma Media	7,52
Baltika	0,260	Citycon	1,91
Ekspress Grupp	1,300	Elisa	36,46
Harju Elekter	6,420	Finnair	12,27
LHV Group	10,950	Fortum	17,80
Merko Ehitus	10,700	HKScan	3,10
Nordecon	1,210	Huhtamäki	36,41
Olympic EG	1,900	Kesko	48,79
PRFoods	0,775	Neste Oil	57,74
Pro Kapital Grupp	1,700	Nokia	4,71
Silvano FG	2,770	Olvi	28,40
Skano Group	0,600	Stockmann	3,85
Tallink Grupp	1,245	Stora Enso	15,40
Tallinna Vesi	10,550	UPM-Kymmene	29,61
Tln Kaubamaja	10,150	Yit	6,97
Trigon PD	0,530		
Baltic Horizon Fund	1,280		
EFTEN Real Estate Fund III	15,7		

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emettevõtja osa põhjal

Riia

aktsia	16.03
Grindeks	7,48
Latvijas Gaze	10,5
Olainfarm	8,8
SAF Tehnika	5,35

Skano Group ▲
+6,67%

LHV Group ▼
-1,37%

Vilnius

aktsia	16.03
Apranga	2,600
Invalida	5,150
Klaipedos Nafta	0,516
Linas Agro	0,080
Panevezio Statybos Trestas	0,894
Rokiškio Suris	2,680
Siauliai Bankas	0,616
Snaige	0,270

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised ja turuülevaade:
www.aripaev.ee/investor

EUR/SEK ▼
10,064

EUR/RUB ▲
70,823